

Franjo Frančič

Je zima v krilu poletja

monodrama

ŽENSKA, na pragu štiridesetih, v vzponih in padcih, na poti samote, v temi in svetlobi, v tišini jutrišnjega dne

enkrat, ne vem točno kdaj

Ta pizda zafukana, ta kurbin sin, uničiti me hoče.

Iztok, moj mož. Prekleti idiot, degen, bebec, kdo pa misli, da je? Počasi, prav počasi me muči, ne vem zakaj sploh še vztrajam, zaradi hčerke ali kaj? Da se ne poruši hišica iz kart?! Kam naj bi pa šla, na cesto? Past, ki sem si jo nastavila sama. Nisem si podobna. Pride in ne pride, z zadahom, ves zapit in nakajen proti jutru, popiva s tistimi svojimi Benoti, Vladoti, Andreji, potem se ves dan vlačí po hiši in pizdi.

Tistih časov, ko smo hodili ven v parih je že davno, nepreklicno konec, piknikov, zabav in praznovanj. Eni so se ločili, drugi zapili, v glavnem pa so pričeli moški solirati. Sicer pa, ta umetna druženja, vedno ene in iste debate, imaš ljudi, poznaš jih leta in leta, pa jim ne zaupaš, ne poveš jim niti ene same svoje skrivnosti. Leta in leta se družiš z ljudmi, a jih v bistvu ne poznaš in oni ne poznajo tebe. Toliko blefa in igre, toliko lažnih, praznih besed, parol in fraz. Samo, vsaj dolgčas ni bilo, čeprav mi je šlo velikokrat na bruhanje. Potem pa ves čas zakajanje, to skrivno kajenje trave in kombiniranje s pijačo, kot kakšni nedozoreli mulčki. Seveda, Iztok se zakaja še zdaj, mater, nikoli ne bo odrasel in prevzel nase odgovornost, posebno zdaj ne, ko mu finančno dobro gre. Seveda pa potem ni bilo nič od fuka, po travi je človek totalna pasiven. Samo, če sem tudi sama žgala po viskiju in se zadevala, potem mi je kdaj pa kdaj le prišlo. Samo, svoj limit se izpolnila. Sicer pa tudi prej ni bilo bogve kaj od seksa z njim, zdaj pa ga moram prosit, da spi z mano. Samo sem se znala vedno igrati s sabo, z njim mi skoraj nikoli ni prišlo. Samo živiš z nekom, navidez furaš, dobro veš, da to ni to in vendar vztrajaš!

Beda!

sobota, siva sobota

spomnim se pesnička, ki je hodil k nam na uredništvo, kako je bil zacopan vame, svoje knjige mi je podarjal, kupoval rože, nakit, celo obleke, taka uboga para. Sem mu rekla: Ni druge, lahko sva si blizu v mislih! On pa je vztrajal in vztrajal, pošiljal mi je pesmi posvetil jih je meni, nekatere se shranila. Kar tako.

...ni druge, mi rečeš v smehu, kot živeti skupaj v mislih, saj veš, srce je osamljen lovec, kot grenki med je najin sladki obup, zaljubljenca v peklu nebes...sedela sta na balkonu brez razgleda, zaljubljenca, ki iskala sta se stoletja, ona oblečena v njegovo kožo, on ubežnik. očaran nad njeno lepoto...

Z leti umre ta strast, ogenj ugasne, postelja postane ledena, samo berem še v njej in se kdaj igram sam s seboj. Iztok pride ali ne pride, večinoma spi v galeriji, vsaj dvakrat na teden nakajen, dvakrat na teden mačkast.

Samo jaz potrebujem moškega, pravega moškega, ne revčkov, ki mi recitirajo, ne takih egoističnih nakajenih pizd kot je moj Iztok.

Kakšne kurbe smo ljudje.

In potem mora v težkih sanjah, moja hči me vidi kako sva z ljubimcem v zakonski postelji, pride do vrat naše spalnice, prav nič se ne boji, nič ni začudena, zadaj igrajo kitare, kot da bi se trgalo v meni. Vsa potna se prebudim.

Ja, mnogi moški sanjajo, da bi spali z dvema ženskama hkrati, mnoge ženske si želijo seksa z neznancem, da bi moškega pripeljale na svoje ugaslo ognjišče zakonske postelje.

Leta opravijo svoje, naveličanost, dolgačas, rutina, celo sovražnost.

17.11.

Samota, obdaja me samota. V naročju držim prazen, nepopisan zvezek. No, nekaj čačk je, par starih pesmi.

© Franjo Frančič

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Nedelja, obupna nedelja. On leži. On počiva. Moj mož. Iztok. Tam v sobi je, obrnjen na bok, z daljincem v roki. Drema, morda je buden. Ne vem, to je noro, da ga moram po vseh teh letih prositi, da spi z mano. Včasih me odrine, drugič spet me sune, grobo, brez razloga. Ne vem ali zakajen, ali se samo izmika.

Enkrat na mesec se me oprime s hrbta, pred leti me je vsaj pobožal, še suha sem, ko me napiči, ko ga zarine vame, ko se me drži za ramena, ko suva vame, ko mu pride po minuti, dveh. Potem vstane in gre brez besed pod tuš. Jaz pa ležim tam, napolnjena z njegovim semenom, ki mi toplo mezi po stegnih. Potem gre v kuhinjo in si pripravi sendvič. Potem gre v dnevno sobo, si zvije špinel, bulji v televizijo. Takrat ne vem kdo je ta človek, ki živi ob meni leta in leta. Prisilil me je, dobesedno prisilil, da sem si po letu dni zakona poiskala druge moške. Mnogo moških. Poročenih moških, samskih, kurbirjev. Za enkrat ali večkrat, odvisno kako dobri so v postelji, koliko dajo od sebe, koliko zdržijo in kako zabavni so. Zato jih je večina odpadla po prvem fuku. Zato, ker so dolgočasni, ker jih je sam ego, jaz, jaz, ker jim prihaja kot zajcem.

Samo zdaj se bojim, da sem se ujela, da sem se zacopala.

Nedelja je, obupna nedelja. Hči gleda v svoji sobi živ - žav. Na mali mizici sem ji pripravila puding in žličko. Moja sončna hči. Moja razvajena, ljuba hči.

Nedelja je, moram pripraviti vse za kuho. Blitva, krompir, pečen piščanec in radič. On leži in drema. Poberem perilo iz pralnega stroja in ga odnesem na balkon. V dnevni sobi je vse polno pepela. Pa seveda ostanki džointov. Kako more, pri teh letih, totalna nezrelost.

On počiva, spi, ves zmačkan in zdelan. Prišel je tam proti jutru.

Hči se zasmeji izza vrat.

Potem stopim do kleti in ljubčka kličem po mobilcu. Številka ni dosegljiva, prosimo pokličite kasneje. Kdaj kasneje? Kar čakam tam v zapuščeni kleti. On se ničesar več ne loti. Kot ta klet postajam. Čakam, da se obleče, da se na hitro uredi in se pobere na kegljišče k zgubam kot je on.

Hči se komaj ustavi med vrati in zakliče: Mami, k Nataši grem!

Redko kdaj se ustavi in me poljubi na lice. Moja sončna hči. Pridi, samo kmalu pridi, zakličem nazaj. Nazaj. Zavrteti čas nazaj. Ko je bila mala, ko je mila čisto moja. Zdaj je hiša prazna. Zdaj lahko zaklenem vrata in skoraj stečem v spalnico. Od enajstega leta je tako. Niti slečem se ne, samo dva prsta porinem za hlačke. In mislim nanj. Na mojega ljubčka. Ko se igram, ko storž naraste, otrdi, ko ga dražim vse močneje. Vidim ga, njega, nad mano je, tiča je vzel v roke, gleda me, razširil mi je nogi, ne mudi se mu, tudi on se igra in čaka, da mu stopi. Polzaprete oči ima, dviga se mu, trd je, ko se počasi igram in ga gledam, ko čaka in čaka na pravi trenutek, da sem vlažna, da sem mokra. Ko mi dvigne nogi na hrbet in počasi prodre, prav počasi, ko čutim, o bog, kako čutim, ko sune do konca, ko vidim njegov obraz, vznesen, srečen, ko šepeta, moja, moja, ko nabija, vse hitreje in hitreje, ko me preplavi topl val, ko se trga tudi meni, ko začutim tisti ogenj, tisto lavo, ko sem na robu joka, ko me strese krč žareče svetlobe, ko me v krikih odnese daleč.

Kot smrt je, kot mala, lepa smrt. Kot odrešitev je.

Sama ležim na postelji in sopem. Včasih so orgazmi čisto kratki, drugič me odnese po minuto, dve. Včasih bi se igrala dvakrat, trikrat na dan. Drugič ne čutim potrebe po dva tedna. Samo, ko moram, potem res moram. Ker me boli pod trebuhom, ker so joški tako napeti, da me je strah. Kot takrat, ko sem bila noseča. Tako sem si želela, tako se bila potrebna. Pa se me osem mesecev ni dotaknil. Ko sem ga skoraj prosila. Ko sem ga dokončno odpisala. Kot ljubimca.

Vedno sem imela moške. Potrebujem jih. Česar nimaš in ne dobiš doma, pač iščeš okoli. Doma, okoli. Doma. Gledam v strop. Spet na robu, spet ta nihanja. Kdaj bo minilo. Ta potreba, ta žeja. Nikoli? A znala sem se ji tudi rešiti, na fin način. Ni druge, kot da prekineva, ni milosti tam zgoraj za naju, malo naju je, vedno naju bo malo, vsak v svojem svetu živiva in podobne fore.

Sedim na postelji. Kaj, si želim preveč, nemogoče. Da bi se kdo stisnil k meni, da bi se me dotaknil. Da bi bil nežen in pozoren, da bi se igral z mano. In jaz z njim.

Vključim sesalec in ga besno premetavam po tepihu sem in tja.

Nedelja je. Obupna nedelja.

Samota, obdaja me samota.

19.11

Torej, na uredništvu je prava norišnica. V zadnjih letih se je vse obrnilo na glavo. Založništvo je postalo samo marketing in trgovina, preživijo samo tisti, ki so sposobni Lizati rit politikom in si izboriti subvencije. Kot ta mladi, brezobzirni napol slepi povzpethnik, član vseh mogočih komisij in žirij, član nacionalnega sveta, ki mi je pred časom rekel s ciničnim smehom :

Draga moja, vse je vezana trgovina, denar nam ne pomeni veliko, a zanj bi vse storili! Nekateri so dobesedno preskočili več stopnic. Še včeraj smo pili skupaj kavo, zdaj pa se pogovarjamo kot tujci. Ker gre zdaj za posel, ker je založba odpustila tiste, ki so bili odveč, ker tu spodaj varčujemo. Ker mi znamo, mi zmoremo, mi bomo preživeli na trgu, tulijo naši vodilni menedžerji. Dobro jutro džezerji, kličejo vas japiji in mendžerji. Za posrat. Samo veliko založb je šlo v maloro. Mi smo najprej sčrtali naše domače tipe. Ukinili smo jih, dovolj zabave. Saj, stiskamo še kakšno knjigico, samo v glavnem učbenike, obrazce, tisto, kar se prodaja, tisto, kar se zasluži. Zato pa imajo na vrhu deset, petnajst jurjev mi pa desetkrat manj. Ne, ne bom se razjokala, ne, samo drugače je. Za sto posto. Samo končno mi je vseeno. Konec romantike, konec jodlanja.

Ker vseeno lahko grem, kadar hočem, vzamem dopust ali bolniško in grem. Seveda, če ima ljubi tudi čas. Ker njega enako davijo doma. Njemu verjamem, njemu zaupam. Ne, ne bom se zaljubila pri skoraj štiridesetih. Samo z njim mi je lepo. Z njim sem rada. Pa naj greva samo na kavo, pa naj se samo malo stisnem k njemu. Ali pa, ko skupaj pijevo močno, črno vino. Ali pa, ko se divje in noro ljubiva. Fukava, po ure in ure sva v postelji. S premori seveda. Kot, da bi bila spet froca. Ker on ne spi s svojo ženo že tretje leto. Ne vem kaj je to s pari. Ker včasih, ko je bolj potreben od mene niti ne počaka, brez predigre se spusti vame. Jaz ga razumem, lahko ga razumem. Samo, čez pol ure poskrbi zame. In potem ure leživa v postelji in kadiva. Čisto otročja sva, ko se pogovarjava. Ko pojeva skupaj stare šlagerje. Na njegovi vikendci pod hribi. Skriti kot azil, kot zaklonišče . Med smrekami in zelenjem. Sva resnično skupaj. Ko se pokrije z odejo in se spusti k njemu. Ko mi jo liže. Tako, z užitek. Ko mi ga draži, ko ga najde enako hitro kot jaz. Ko mi prihaja in prihaja. Ko mi potem reče: Veš kakšne probleme imajo druge, da jima pride. Si jih imel veliko? se smejem. Ob njem se smejem. Prikupno zmeden je. Ta moj grafik, tiskar. Ta moj fukač. Ta moj prijatelj. Ta moj ljubček. Ta moj čoln. Ta moj otok. Tudi ti nisi ravno svetnica, se zasmeje nazaj in nama natoči nov kozarec vina. Midva prešuštnika, kurbirja. A sanjamo, a kar sanjamo, delo pa čaka?! reče šef. Saj ni tako slab, tudi nanj pritiskajo. Samo včasih je tako konfuzen, tako brezvoljen, tako malhav. Saj, skoraj bi imela afero pred leti. Pa sem pravi čas ustavila konje. Na srečo.

In zdaj samo čakam na petek. Na najin petek. Pokličem hčer, da naj si vzame pico iz zmrzovalnika. Pokličem njega, če bo končno menjal na avtu letne gume. Zdaj v bistvu samo čakam petek.

20. 11.

Velikokrat se samo čudim, kako lahko zdržim. Njegovo grobost, njegov hlad. Mrzel je kot riba. Ves čas se kregava. Rekla sem mu, prosila sem ga, da bi zaradi naliva peljal hči do šole. Pa nič. Kako je lahko tak, do lastnega otroka? Ker ima čas. Ker on je gospod. Ker ima avtopralnico, ki jo je kupil z denarjem, ko je delal v Švici. Ko je lazil za mano in mi je kupoval dobesedno vse. Ko se je plazil z mano in mi obljubljal nebesa. Zdaj ga prosim, da naj da Jelki za malico. In ji da deset eurov. Kaj naj kupi s tem drobižem? On pa se valja v denarju. On, ki misli, da ima z vsem tem denarjem kontrolo. Samo misli si. Saj plačuje položnice, ne vse. Samo za hrano da komaj kaj, jedel bi pa kot car. Za svojo hči enako. Na kolenih sem ga morala prositi, da ji je kupil zimsko bundo. Prekleti bednik Na kegljišču pa pušča vsak večer denarja za eno bundo, da sploh ne govori za travo in viski, ki ga žge vsak drugi dan! Samo ga poznam, ga imam prečitanega, revček je vse bolj. Nima druge ženske, ker jo ne more dobiti. Je pa preveč škrt, da bi šel k kurbi, k prostitutki. To sem prepričana. S tistimi svojimi obrtniki se družijo. Ki imajo slamo v glavi in polno denarnico. Samo mi je vseeno. Samo, da je tak do lastne hčerke, tega ne razumem. Seveda je prišel ponoči, nalit in smrdeč je zjutraj spal na kavču v dnevni.

Popoldne sem skočila do zdravnika po bolniško. Pohoten, star prasec je, samo bolniško mi da kadarkoli. No, kaj bo dobrega? je vprašal. Nič, duši me, kašelji, saj veste. Cigarete ljubica moja, je rekel, slecite se do pasu. In potem je poslušal pljuča,

© Franjo Frančič

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

bronhije. Potem mi je stiskal joške preko modrca, roke so mu zašle proti bokom, še nižje bi šel, če se ne bi umaknila. O, to pa ne, mi je ušlo. To je samo preventivno, ljubica moja, kdaj pa ste bili nazadnje na mamografiji, pa cigarete bi bilo treba ukiniti, saj veste, športne copate, pa tek ali fitness, zaenkrat še ni kritično, samo človek nikoli ne ve, to pravim vam v dobro, samo vam, ljubica moja. Me je, kar minilo, da govori to on, ves slinast in zašepchan, prav on. Samo bolniško rabim za jutri, ostalo mi je samo še dva dni dopusta za novoletne praznike.

Včasih mi je tako, ko čakam srečanje z ljubčkom, kot da sem v puberteti, kot da me bo razneslo. Vsa vlažna sem in, če zamuja, se poigram, kar v avtu. Spodaj imam vse mokro, napeto in trdo, samo malček rabim, par sekund in mi pride.

Doma me čaka gora umazanega perila in gora nezlikanega. In potem še to, na zmrznjeno pico nastrgam sir, malo svežega peteršilja in olivno olje. Moja mala ukana, goljufija. Preprosto nimam časa. Kaj misliš, da bom žrl te pomije, reče. Jelka otrpne, tiho je. Ta primitivec, ta bednik.

Kar ubila bi ga!

Potem do polnoči likam. Gospoda seveda ni. Čisto zmatrana padem v posteljo in zaspim brez sanj. Samo jutri je petek, najin petek, pomislim.

Včasih me je strah, tako strah.

22.11.

Dež, dež, siva sobota. Čudno je to, da ni zime, da ni mraza. Samo v kosteh, samo v srcu. V zraku diši po praznikih. Bojim se tega časa. Božič, novo leto, rojstni dan, praznovanja. Samo včeraj sva bila z ljubčkom. Noro lepo nama je bilo. Tako rad je v meni, tako rad me neguje in ljubčka, tako rad se igra z njim. Čisto ga razrajca, ko ga vidi nabreklega, ko vidi kako trzam, kako bi, kar znorela od užitka.

In pomislim: naj ostane tako!

Kaj se zgodi, da se pravi zgrešimo? Ali pa si samo lažem? Samo mu verjamem, ko pravi, da ne spi z ženo. Zdaj po enem letu mu, prej mu nisem.

Zakaj se ne ločiš? ga vprašam. Zakaj se pa ti ne ločiš? mi vrne z vprašanjem. Prav ima. Po svoje je oba strah, oba imava mala otroka. Hči ne more ostati brez mame, mu rečem. V bistvu pa je blef, velik blef. To življenje v dvoje, drug mimo drugega.

A moj sin pa brez očeta. Ne, ne bo me izgnala, ne bo me oropala. Jaz

Jana obožujem, on mi pomeni smisel, da vztrajam. In seveda ti, reče s tistim svojim prelepem smehu.

Samo, potem je včasih še huje, ko greva narazen. Ustavim se v avtu in kadim, kadim. Tako mi je, da bi se razsula, ker vem kaj me čaka. Vsa tista sivina, ves tisti dolgčas in prepiri. Večni prepiri.

V kleti sem ves čas zaman čakala, da me pokliče ljubi moj. On je bil začuda ves čas doma, tečen kot griževa rit. Spet je prišel sredi noči. Pijača in trava ga bosta pokopali. Ampak njemu je dovoljeno vse.

Jaz pa sem čakala na klic, na nekaj besed. Niti do pošte nisem mogla, da bi mu v delavnico poslala pismo. Edina tolažba mi je bila, da se ima ljubči dobro, da se kopa v bazenu s sinom. Ker on uživa s svojim sinom. Včasih se bojim, da mi zameri mojo otročjost. Takšna sem, kadar sem srečna, kadar sem z ljubčkom. Njegov glas sem danes tako težko čakala tam doli v kleti. Vse rajši ga imam. Samo menda bo enkrat minilo to razpoloženje, ta mešanica žalosti in hrepenjenja.

Zunaj pa dež, dež, dež.

23.11.

Včasih sem tako na tleh, da bi raje, da me ne bi bilo več. Da ne bi bilo jutri, Da bi, kar izginila.

24.11.

Ponedeljki so včasih čista norišnica. Jelka zamuja v šolo, zato ga prosim, da bi jo peljal on. Samo zarenči nazaj in spi naprej. Kako je lahko tak? Zato jo peljem jaz, zato zamudim skoraj eno uro. Na mizi pa čakajo pogodbe, dobavnice, bančni izpiski. Kar smešno je kako sva se spoznala z mojim ljubčkom. Težko sem se navadila, da ga tako kličem, samo zdaj si komaj predstavljam življenje brez njega. Saj ne rečem, so bili moški, menjavala sem jih iskala sem jih, ni šlo drugače, ker bi drugače znorela.

No, takrat je dobil od naše založbe manjši posel za kolendar. Bilo je indijansko

poletje sredi oktobra. Tista njegova prikupna zmedenost. Kar stal je tam med vrati in momljajal: Samo res bi rabil nekaj nakazila vnaprej, čisto brez sem, ne vem, nočem vam težiti, seveda, če se bo dalo, sicer pa, bom že kako, se je odpravljaj. Če drugje tako urejate zadeve, potem ste ves čas brez cekina, sem stopila za njim. In potem je rekel, da ga je očaral tisti smeh, pogled naravnost v oči, ko sem stopila čisto blizu. Bom poskušala urediti, sem mu obljubila. Nato sva se večkrat slišala po telefonu. Še isti dan se mu prinesla pogodbo, kar v lokal blizu založbe. Sem se ti ponujala? sem ga vprašala. O, ne, tako lepa si bila, mi je odgovoril. Raztopila bi se, kot voda in toplota je, te njegove besede. Pa v začetku nisem verjela. Sem si ga pa želela.

Noro želela.

Popoldne se je oglasil brat. Z možem sta kot noč in dan. Seveda se ve kdo je noč. Vedno prinese Jelki darilo, pa ne kakšen plastičen kič. Ali pa ji stisne v žep sto eurov. Toliko ji mož ne da ves mesec. S svojim pajdaši pa porabi in zapije denarja, da bi živelo pet famlij. Če smo sploh še familija. Saj moj brat tudi ni ovčka. Zadnje leto ima dve ženski. Na dopust pelje vsako po teden dni. To mlajšo ne poznam. Z ženo ima dva odrasla otroka. A se ne pritožuje, čeprav ve, ker poskrbi za njo, ker še vedno skrbi za otroka. Prišel je vprašat, če bi dodali kaj denarja za najem vikenda na morju. Seveda je bil lztok proti. Ne direktno, nekaj je motovilil, da bo prenavljaj avtopralnico. Pa ni kaj prenoviti. Čisto me potre, ker se obnaša tako vzvišeno, tako vsemogočno. Kot da sem jaz nič, megla. In potem tisto suvanje in stiskanje za ramena, enkrat na mesec ali še manj. Saj je že prišlo do tega, skoraj mi je počil film. Kaj misliš, da te bom prosila, kaj vse moram prenašati zaradi tebe, pijačo, zakajanje!? Samo tiho je bil, otrpel. Bom šla drugam!

Sem čisto normalna ženska, ki ima čisto normalne potrebe! Potem je bil kakšne dva dni bolj pozoren, nato pa vse po starem. Ne vem, denar človeka spremeni. V začetku ni bil tak, kje pa. Ni bil ravno potenten, a se je trudil

Samo se je zapustil, s tistimi svojimi luzerji, pijačo in travo.

Vse ljube večere preživi z njimi. Kockajo. Se zapijajo. Se zakajajo. Če pa je doma, teži. Nič mu ni prav. Misli da obvlada. Pa ne, niti v sanjah ne!

Potem pa nič, je rekel moj dobrovoljni brat. In meni: Potrebuješ kaj. Ne morem mu povedati vsega, kljub vsemu je možki. Ne bi razumel. Za hip sem se spomnila svoje uboge matere. Eno leto sem bila stara, ko je umrl oče in mama je takrat začela piti. Ni mogla preboleti izgube. Samo ni bilo zaradi njenega pijančevanja nobenega pekla. In jaz sem že po petih letih od založbe dobila majhno garsonjero v stari Iliriji. Potem sem s tamalo delala naloge in se čudila, da ne obvladam zadev za četrti razred. Ne vem kaj delajo z našimi otroci. Roboti postajajo. On se je prekladal sem in tja. Pojdi že enkrat ven! sem mu vrgla. Niti pogledal me ni, ko je zaloputnil z vrati. Zvečer sem znova ležala sama. Bila je noč polne lune.

Si sama luna? bi jo vprašala.

Drobni kristali so padali na okenski polici in čez pol ure je bilo vse pravljjično belo.

Nisem in nisem mogla zaspati.

Vstala sem in si naredila kopel. Rada se razvajam, sprosti me.

26.11.

Sreda.

Vse pade na moja ramena. Včeraj popoldne bila na govorilnih urah, mož ni šel nikoli. Saj, včasih si mislim, da se je sramuje. On ji je dal ime. Jelka, Jelena. Njegovi so iz vasi blizu Čakovca. Medžimurje. Res, da na poroki ni bilo staršev, a lahko bi povabil koga od sorodnikov. Prav pritiskala sem nanj lansko leto, da je Jelko peljal k bratom. Saj ni bilo nič posebnega. Koruza, hiše ob cesti, slivovka. Žganje, preveč pijače. Hotela sem, da tamala vidi kje je del njenih korenin. Dva dni smo bili na obisku. Preprosti, a dobri ljudje. On pa, ni imel obstanka, kot da niso ista kri in rod. Veste, je rekla razredničarka, saj z Jelko ni nobenih posebnih problemov, je pa povprečna. Povprečna, je odmevalo kot obtožba.

Samo ta človek, moj mož, ne more me več negativno presenetiti. Zjutraj smo se sprli, ker ni bilo doma kruha. Niti štruce kruha ne kupi! Pred tedni se je nekaj motovilil okoli mene in govoril, da bi šli na sneg v Kranjsko goru. Sem mu rekla, kako naj gremo, saj Jelka nima niti smučk, niti primerne obleke? In potem šok! Šel je na smučarski sejem in ji kupil prastare smučič in potolčene pancercje. Za par eurov. Ne,

sem mu rekla, s to ropotijo pa ne bo šla nikamor. Saj, včasih mislim, da bi me rad udaril. Samo dobro ve, dobro me pozna, da bi bilo konec. Za zmeraj. Za vedno. On pa troši in troši. Ne, ne, ne morem razumeti, da je do lastnega otroka tako škrt. Popoldne nisem več zdržala. Sedla sem avto in se odpeljala do ljubijeve delavnice, ki stoji tik ob njegovi hiši. Takšna majhna, luškana hiška. Morala sem ga videti, pa, če samo za minuto.

In potem so prišli ven. On in Jan sta se držala za roko. Za njima pa taka suhcena, elegantna dama. Le kaj vidi na meni? Po več kot letu ne morem verjeti, da mu je le do seksa. Težko verjamem, da ne dobi tudi doma.

Pa potem ni bilo nič boljše.

Prazniki dišijo v zraku. Vse bolj napeta postajam, vse bolj živčna.

28.11.

Končno petek.

Še se spominjam kako je bilo pred leti na založbi. Morda preveč ležerno, samo delalo se vseeno je. Romantika umira. Ni več zgubljenih pesnikov, ki so prosjačili za honorarje, ni več tiskovk in predstavitev. Priznam, kar nekaj sem jih tako spoznala. Tam ali pa v Drami. Takrat, ko sem še imela garsonjero v stari Iliriji. Ker s sodelavci se nisem zapletala. Zdaj pa. Nekateri so postali veliki gospodje. Komaj, da pozdravijo. Zamenjali smo ime. Prodajamo le to, kar gre v denar. Šteje samo še tisto, kar prinaša dobiček. Še se spominjam sodelavke, ki si je privoščila afere z uredniki. Včasih se je dala dol, kar v malem stranišču na koncu hodnika. Stojte. Jaz pa sem stražila. Zdaj pa, ni šans, da bi šli ven na kavo. Leta in leta sem pri firmi, zato se ne pustim, da bi me zafrkavali mladi japiji, ki imajo po milijon in pol plače. Ker si vsako paro zaluzim.

Doma pa spet kreg. Ni konca ne kraja. Nič ne naredi, niti malo mi ne pomaga.

Mami, mami je rekla Jelka, zakaj ves čas kričita, tulita?

Ljubica, saj veš, v vsaki hiši je kaj, povsod se kdaj prepirajo, sem se izmikala.

Samo ne ves čas, je tiho rekla in se zaprla v kabinet.

Ne ves čas, je odmevalo.

Videl sem tvoj avto, mi je rekel ljubči po telefonu.

A je kaj narobe, samo videti sem te hotela, me je postalo sram.

Ne, ne, nič ni narobe, če hočeš, se vidiva v nedeljo, je bil prijazen.

Bom videla, kaj lahko naredim za v nedeljo, sem bila negotova.

Tako pogrešam to. Da je kdo prijazen z mano. Da me opazi. Da sem.

Pozno ponoči sem nesla v mrazu ven tepihe. Besno sem tolkla po njih, da se je metre prašilo naokoli. Njega seveda spet ni bilo. Stuširala sem se in zlezla v posteljo.

Poskušala sem brati. Kitjaski roman o kulturni revoluciji, Balzac in šiviljica.

Zabavno. Tako sem si želela, da bi bi kdo ob meni. V meni.

Dotaknila sem se ga. Vsa suha. Ni šlo. In potem sem se vso noč premetavala. Nisem ga slišala, ko je prišel in legel poleg mene, zahivala sem le njegov zadah.

Za vsak slučaj, da ne bi rinil vame sem vzela odejo in odšla spat na kavč v dnevno.

Tako me je mrazilo, kot da se mi je zima naselila v srcu.

30. 11

Nedeljsko jutro. Hči pred televizijo, on spi. Ne vem, kako se bom izmuznila. Ne, ljubiju nisem mogla povedati zakaj sem se mu na nek način vrgla v naročje. Kako butasto se sliši. Predala sem se mu. Posebno po prvem mesecu, ko sva si resnično postala blizu. Nisem mu mogla povedati kakšen pekel je za mano. Kako visoko ceno sem plačala. Ko iščeš svobodo. In padeš iz pasti v kletko. Ker sem bil prisiljena. On me je sam pripravil do tega, da sem iskala moške. Si lažem? Ne! Morala sem preživeti. Ni bilo le meso in pohota. Morala sem. Samo ne vem kaj mi je bilo, da sem klicala 090, vedeževanje. Tam so mi predlagali nek seminar. Duhovna rast in podobno sranje. Tam sem ga spoznala. Makedonca. Visokega, markantnega pri svojih šestdesetih. Najbolj potentnega moškega, kar sem jih srečala. Mačota. Izsiljevalca. Manipulatorja. Izkoriščevalca. Fašista. In na koncu celo posiljevalca. Ne mene. Samo začelo se je prelepo. Kot da ne bi vedela. Kako sem nasedla, kako sem plačala. Klicala sem ga: Stari vráč!

Potem se je gospod Iztok končno zbudil.

Čutila sem, da bo počilo.

V supermarket moram, hladilnik je prazen, mi daš kaj denarja, čisto suha sem, sem ga prosila. Nikamor ne boš šla! je skoraj zatulil, da se je Jelka odskočila nazaj v svojo sobo.

© Franjo Frančič

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Pa bom, nekaj moram skuhati za kosilo! sem tulila nazaj.
Kaj bi pa rada, kaj misliš, da ne vem, da se vlačiš okoli, ne meni nič ne govori, jaz plačujem vse položnice, jaz sem zgradil to prekleto bajto, jaz sem kri scal po Švici, da se ti zdaj lepo razteguješ, ne, ti povem, me ne boš jebala, naredi krompir pa je, u tri pizde materine, kaj pa misliš, da si kdo, da si! je norel.
Morda je bil kriv maček, kaj jaz vem.
Kaj pa ti, po cele dneve se zapijaš s svojimi luzerji, se ti je zmešalo od zakajanja, kaj pa ti, svoji hčeri ne kupiš malice za v šolo, pa tiste stare usrane smučke, kaj pa misliš, da jaz delam vse dni, garam, samo garam, samo nisem tvoja sužnja! sem kričala nazaj.
Veš kaj, samo to ti lahko rečem, kadarkoli, lahko danes ali jutri, te lahko vržem ven na cesto! je grozeče sikal.
In potem ga do dvanajste ure ni bilo iz spalnice.
Prekleti Iztok! Te preklete nedelje! Ta prekleti idiot! To prekleto življenje!
Zunaj pa mraz. Mraz. V meni.

1.12.

Ves ponedeljek mi je odzvanjalo po glavi njegovo kričanje. Čeprav sva začela tihi teden. Uničiti me hoče, rad bi, da bom znorela. Nikoli prej mi še ni grozil, da me bo vrgel iz hiše. Njegove hiše. Uboga Jelka, kaj vse mora prestajati. To ni nobena družina, to je ena sama polomija. Ne vem, kakšen smisel ima vse skupaj. Zakaj vztrajam? Zakaj se ne vržem pod vlak? Zakaj ne požrem pest tablet? Ker sem vedno bolj utrujena. Ker sem čisto na tleh. In potem me kliče še ljubi: Tako sem te čakal, tako sem se te želel.

In potem tista tlaka od dela, gore papirjev, računov, obračunov, izračunov. Ples števil. Odprem hladilnik in spijem štok. In nato še enega. Ob dvanajstih sem fajhtna. Kar naenkrat sem se spomnila na mojo ubogo mamo. Kako hudo je bilo na koncu. Kako je pomakala skorje kruha v vino. Kako se ji je mešalo. Kako ni znala živeti brez moškega. Kako si ni znala poiskati novega moškega. Spraševala sem se, če sem ji podobna. Mar tudi jaz ne morem biti brez moškega. Ker to ni življenje. To z mojim možem. Nič nimam od njega. Manj kot nič. Ne vem, kaj me je zatrl, kaj se je zgodilo. Ker nisem imela očeta. Ker v bistvu nisem imela matere. Še zdaj jo vidim, kako me prosi, da ji naj dam mehurčke. Mislila je na deit. Ko sem jo obiskovala, ko sem že poskušala živeti po svoje.

In potem se spomnim na starega vrača. Kako sladek je bil na začetku, kako pozoren. Kako je vedel, da sem zapuščena kot podstrešje. Kako je samo čakal, da sem se mu predala in vdala. Kako me je zaslužnil. S tistim svojim ogromnim tičem, ki je stal ves čas. S tistim velikim hrapavim jezikom, ki me je spravljal v norost. S tistim prepričevanjem, da sem se sprehajala gola po njegovem stanovanju. Ko je imel on nove stranke v delovni sobi polni ikon, dišečih plačič in plapolajočih sveč. Kako sem postala njegov pes. Kako me je pričel kontrolirati. Kako sem se mu morala javljati po telefonu vsak dan. Kako sem po šihitu na hitro odšla k njemu. Samo na začetku je bil čisti užitek. Potem pa, ena sama groza.

Kje pa ste, ste prisotni? je bil tečen šef. Najraje bi mu vrgla pepelnik v glavo.

Doma pa vojno stanje.

Jelka skriva solze.

Iztok hodi mimo mene kot senca. Na preži.

Dela pa kot vedno vrh glave. V gnoju bi se zadušil, če bi živel sam

3.12.

Miklavž bo čez tri dni. Sreda. Z Iztokom še vedno ne govoriva. A ob večerih je doma. Izogibava se drug drugega. Včasih se mi zdi, da ga sploh ne poznam. Posebno, če se spomnim kako me je osvajal. Kako me je dobesedno razvajal. Kako mi je obljubljal nebesa. Kako me je vabil na večerje in plese. Ravno, ko je bil z gradnjo hiše pri kraju. Kako sva spala skupaj tiste dni za neometnami, hladnimi zidovi. Ne da bi se imela ne vem kako rada, a po svoje srečna. Da sva se našla v varnem zaliva. Vsaj tako sem mislila. Potem je še eno leto hodil v Švico. Mesece sem bila sama. Da smo dokončali bajto. Kj naj zdaj z njo? Raje bi živela s kom, ki bi me imel rad v zadnji podstrešni luknji. In potem je prišla Jelka. Že med nosečnostjo se me ni dotaknil. Kot bi bila kužna. Morda sem si tiste mesece želela še bolj kot ponavadi. Ko sem začutila prve premike in brcanje. Čista

radost, čista vnesenost. Še koža je postala svilnata, voljna in mehka. Brez gub. Niti en sam dan nisem bila bolna. Samo rojevala sem deset ur. Kot boj je bilo. In ni šlo brez carskega reza. Zato sem potem mislila, da se mu upira, moja brazgotina. Da se me ne dotakne več. Zato sem si potem po dveh letih dobesedno poiskala moškega. Tipa z magistrata, ki je ob isti uri hodil med malico na kavo. Petkrat, šestkrat sva se srečala, potem mi je bilo dovolj njegovih žalopojk. Kako ga vse boli, kako je star, kako ga trgata revma in išias. Pri tridesetih. Ni bil nič posebnega. Če ni kaj spil je bil hiter kot zajec, da sem se potem morala igrati sama. On pa je ležal nag zraven. Z obtožujočim pogledom. Kot da sem kakšna kurba. Pa saj ga vidim še zdaj. Pozdraviva se in to je vse. Ne upa si več prisesti. Pa tudi meni je vseeno. Potem sva se smejale s sodelavko. Srečna vsaka, ki ga bo zamudila. Kantico za praznjenje si naj kupi. Ne vem kaj je to, mar na svetu ne obstaja vsaj en, čisto navaden, normalen moški?!

Hiše so oblekli v nešteto mavričnih lučk.

A snega ni in ni.

To življenje, zavoženo, prazno življenje.

4.12.

Sneži.

Tako prazna sem. Ljubi nič ne pokliče, njegov mobi je izklopljen. Potem dobim pisemce: Oprosti, doma imam pizdarije.

Včasih ne vem kateri dan je.

Brez razloga mi gre na jok.

In potem spijem en štok. In še enega. In se spomnim svoje mame. Kako lepa je bila v krsti. Kako mirna. Kako spokojna.

Končno sneži.

Sneg tke gosto zaveso čipk.

Lepo je kot v pravljica. Tako sama sem.

5. 12.

Petek pred Milkavžem.

Snega je padlo skoraj pol metra. Začuda se mož loti kidanja. A samo pred garažo in ozko stezo do hiše. Posujem jo z žagovino.

Zvečer iščem dovolj veliko nogavico za Jelkino darilo. On ji spet ne bo nič kupil.

CD plejer je zelene barve, slušalke oranžne. Dobila stare komade od Janis. Morda ji bo všeč. Tista: vzemi, vzemi, še en kos mojega srca, ja, ti zmaguješ, vzemi, vzemi...

Ali pa Mercedes Benz. Še vedno tista fotka nore upornice z barvnim perjem v košatih laseh na ovitku. Še vedno tista okrogla zelena očala. Kot ji je rekril nekoč Cohen. Hej, punca, ne sekiraj se, saj imava glasbo. Nasmeljana, zatabletna, zadeta, z noro lepim hrapavim glasom črncev. Bluzim.

Naenkrat se spomnim kako me je osvojil stari vrač, kako me je ujel. Fasciniral. Tam v tisti temčno skrivnostni sobi z veliko posteljo, ikonami in svečami. Riba si, febraurska, je rekel. Ribe živijo dvojno življenje, pa velikokrat tega drugi niti ne opazijo. Imaš telepatske sposobnosti, samo paziti moraš, da ostaneš z nogami na tleh. Saj me razumeš? Ker riba je znamenje, ki se rado žrtvuje za druge. Ti moraš biti pripravljena kaj ti bo prinesel planet Uran, moraš se ustrezno organizirati in se očistiti negativnih vplivov. Predvsem pa si sama. Sama! Rada zbežiš v domišljjski svet, čaka te naporno obdobje. Zelo si čustvena, čisto se prepustiš emocijam. Brez silnega čustvovanja bi tvoje življenje izgubilo smisel. Si zelo razumevajoča in sočutna, požrtvovalna in si zelo dobra mati. Ustvarjena si za umetnost, upam, da nisi tega zatrla v sebi. Vedno boš verjela v ideale. Negativna energija nastane, če ne izraziš sebe preko ustvarjalnosti, če je treba reševati težke probleme na hitro, odpoveš. Si nežnega karakterja, pravi magnet za moške. A predvsem si sama! je govoril s svojim ritmičnim basom, da sem bila kot začarana. Šele po nekaj seansah sva končala v postelji. Nič ni rinil vame, samo čakal je. In je znal z ženskami. Vzel si je čas. S tisto svojo ogromno batino, ki mu je ves čas stala kljub letom. S tistim svojim razoranim obrazom. To je bilo preden je stopnjeval svojo kontrolo, preden je pričel izsiljevati, a naj pridem vsak dan, da naj mu sporočam s kom sem in kdaj. Ker potem je res postajalo noro. Samo trije smo: jaz, ti in tvoj mož. Ni ga motilo, da sem poročena. Počasi, po letu in pol je postajala muka. Njegovi ljubosumni izpadi. Njegovi eksperimenti. Ko sem morala naga sedeti ob študentki, ki ji je tvezil astrološke instant zgodbe. Ko sva se mazali s pepelom in njegovimi spermiji. Ko je postajal grob in

© Franjo Frančič

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

nasilen, če nisem izpolnjevala njegovih želj. Nikdar me ne boš zapustila, ne moreš živeti brez mene! Brez mojega kurca! Noben več te ne bo tako fukal kot jaz! Raje te ubijem, kot pa, da bi pustil, da bi šla z drugim. Ko sem mu dajala vse več denarja. Ko mi je v navalu besa zlomil roko.

Sesuje me. Kot brca v trebuh. Bolečina.

Vzemi, vzemi, še del mojega srca, vzemi...! odmeva v temi kleti.

7.12.

Nedeljsko dopoldne. Kar na lepem se je spomnil, da gremo gledam neko zemljo, samo deset kilometrov stran od hiše. Šla sem zaradi Jelke in ljubega miru. Hči je bila tako vesela darila, da je imela ves čas slušalke na ušesih. Niti vprašala ga nisem kaj nam bo zemlja. In potem smo igrali to igrico normalne, srečne družinice. Niti v sanjah ni ustavil v gostilni in naju povabil na kosilo. Zvečer je znova zginil po svojih poteh, na mizi pa sem našla bonboniero in buteljko. Ostalo mu je od rednih strank, ki hodijo v avtopralnico. Beda. Žalost. A, ko vidim Jelko tako sproščeno in veselo, mi je boljše.

8.12.

Ponedeljek. Zunaj je tako ledeno, da smo se plazili do vhodnih vrat založbe. Nikogar ni, ki bi posul pesek, pepel, sol. Hišnika nimamo več, preveč stane. Tudi snažilke nimamo več. Samo pogodbeno najete delavce. Manj stane. Vse je izračunano, vse je izmerjeno. In potem presenečenje. Okoli devete se je oglasila tista študentka, ki je hodila na seanse k staremu vraču. V začetku me je spravila v dobro voljo, tako sfuzlana in zmedena, da ni vedela kje ima rep in kje glavo. Veš, kako si, kako se počutiš, veš, jaz hodim k maharadžiju, veš, kaj veš, mar bi tudi ti poskusila, veš, satsang, meditacija, čisto preprosto je? je spraševala. Zakaj pa? mi je šlo na smeh. Ja, da dosežeš popolno ljubezen, veš, jaz si ne predstavljam več, da ne bi šla vsak dan k našim na meditacijo, saj ni nič takega, najprej gledamo maharadžijeve kasete, nato beremo maharadžijeve knjige, nato meditiramo. Super, ti rečem, a bi poskusila, je bila vztrajna kot kakšna jehovka. Nisem hotela biti zlobna, ko je prešaltala, ko me je streslo, šok!

A tisti, saj se spomniš, tisti južnjak, tisti norec, a tebi je vrnil videokaseto?! Veš, veš, da je zdaj v zaporu zaradi posilstva?! Veš, da sem mu morala plačati pet tisoč eurov, da mi jo je dal, je komaj slišno šepetala in se ozirala okoli.

Mene ni snemal, sem se zlagala. Zbegano me je pogledala. Kakšno srečo imaš, prav res, jaz sem morala prodati svoj avto, da sem mu plačala, če ne bi jo poslal mojim staršem. Na, tu imaš naslov, če se boš odločila priti k nam, je rekla in odšla brez pozdrava.

Zvilo me je, bolečina v trebuhu me je prislila, da sem šla kozlat na stranišče. Seveda mi videokasete ni vrnil, dolgo pa je izsiljeval z njo. Tisti večer sem sva spila vsak po pol litra lozovače in totalno sem se odklopila. Ko je prišel z lučjo in kamero, sem ga vseeno prosila, da naj neha. Daj, daj, ribica moja, to bo samo za naju, lahko se bova gledala, dvakratni užitek bo, daj, razširi noge, daj poigraj se sama s sabo, tako kot znaš, samo ti, ribica moja. In sem se. Ker sem mu verjela. Potem pa, čez leto in pol, dva dni me ni bilo k njemu, ko me pričakal pred službo. A bi rada, da kaseto pošljem možu, a bi to rada?! je grozil. Seveda sem ga takoj ubogala. Sledila sem mu kot psica do njegovega stanovanja. Svoje stvari imam, danes ne morem, lepo te prosim, saj pridem jutri, obljubim ti, da se ti bom vsak dan javljala, sem ga prosila. Samo je bil neusmiljen, dal je ven tisto veliko batino, ki mu je vas čas stala in mi jo nabil v usta. Vse skupaj se mi je zagabilo. Samo močefit sem morala požreti dol, da mi je bilo potem še tri dni slabo. Zato sem mu raje pustila, da se sprazni. Užitka ni bilo več. Hlinila sem, ker sem se bala, da ne bi postal grob. Med tednom sem se mu oglasila vsak dan, če ne je že stal pred službo. Ko sem zbolela je klical domov in preverjal. Preverjal me je tudi v službi. Morala sem mu pošiljati kopije zdravniških spričeval, da sem res na bolniški. Nisem več zdržala, z nohti sem se zapodila vanj. Zvil mi je roko na hrbet, malo preveč in kost je škrtnila. In tudi takrat me je zbil na tla in po pasje naskakoval od zadaj. Vse huje je bilo, vse težje sem prikrivala doma tiste ure po službi. Nisem vedela kaj naj storim, ko sem ga sredi popoldneva zagledala kako stoji na našem dvorišču in opreza. Denar mu ni bil dovolj. Že sem pomislila, da bi se obrnila na brata, da bi me branil pred tem manijakom. Že sem pomislila, da ga bom, zaštitihala, da ga bom, kar ubila, ko je posilil neko petdesetletnico. Čisto

lahko sem si predstavljala da je to storil. V časopisu je pisalo, da to ni bilo njegovo prvo posilstvo. In groza neke tuje ženske je bila zame odrešitev.

A videokasete mi ni nikdar vrnil.

Sredi šihta sem šla na čik. Stala sem v poledeneli kulisi mesta.

Ljubi nič ne pokliče, nič ne piše.

Tako žalostna sem.

9.12.

Za spremembo je bil tokrat šef dokaj prijazen. Siva sredi se je vlekla in vlekla. Kaj je z vami, čisto blede ste, ne vem, morda vam moram prepovedati kajenje, je rekel zaskrbljeno. Še sama ne vem kdaj, sem prišla na trideset na dan. Ja, najbrže bodo cigarete, sem se izmikala. Lahko kako pomagam? je še vprašal. Ni treba, bo že, sem mu rekla. Skelelo me v žlički in zlila sem vase dva štoka. Nato je končno zazvonil mobi. Joy, takšno norišnico sem imel doma, da ti ne morem povedati, ta ženska me bo spravila v grob, daj no, prosim te, da izbori si kakšno soboto, kakšno noč, najino noč. Bom, bom že nekako, sem mu obljubila. Takoj mi je bilo bolje. Lotila sem se prvega dela zaključnih obračunov. Čiki so ves čas dogorevali na pepelniku. Delala sem do dveh. Kot avtomat. Nato sem se spomnila kako zlahka sem nehala kaditi, ko sem zanosila. Zredila sem se za deset kilogramov, ki se jih nisem mogla več znebiti. Sama sebi sem se zdela okorna, debela in grda. čeprav sem v dojenju uživala, čeprav je bila Jelka zlat dojenček. Ne pomnim, da bi bila kdaj bolna, da bi imela nočne alarme. Pol leta po porodu sem znova pričela kaditi. Iztok leto in pol ni spal z mano. Vprašala sem ga zakaj, mar se mu zdim zašpehana, mar ga ne privlačim več? Nič mi ni rekel, dvakrat se je na hitro spraznil, vedno od zadaj, brez nežnosti dotikov in predigre. Počutila sem se ogoljufana. Lotila sem se petih različnih diet, poskusila sem s kisom in mangetki, stradala sem, jedla le sadje, zelenjavo, s telovadbo in fitnessom, z elektronskim pasom in tabletami, pa ni in ni šlo. Očitno se mi je spremenila presnova in mišlenke na pasu so mi ostale. In strije. In popokane žilice na nogah. Prvič sem se počutila stara, on pa mi je ta občutek samo še poglobljal. Zato nisem več spala z moškimi pri luči. Šele stari vrač me je razorožil. Njega ni motilo. Samo kaj, ko se je vse skupaj sesulo. Samo kaj, ko me je hotel resnično zaslužniti. Samo kaj, ko je iz neskončnega uživanja prešel k grobosti, nasilju in izsiljevanju. Z mojim ljubijem je bilo na začetku enako. Nisem mu dovolila, da me gleda. Če pa uživam, če me tako razrajca, mi je govoril. Ker zame si lepa, takšna kot si. Včasih, ko me je gledal in se tudi on igral s sabo. Včasih, me je nago posadil nase, ko sva objeta veslala in se zibala. Čisto skupaj, prilepljena. In kako rad me je lizal spodaj, kako všeč mu je bilo, da sem se depilirala in pobrila.

Tako varno sem se počutila.

Tako srečno.

Doma pa spet gora dela. Za znoret!

11.12.

Grozljivo! Petek, nihče nič ne dela, prestreseni smo. Lektor, tisti mali debeli možic z Brčicami, se je obesil v svoji pisarni. Leta sva se na hitro pozdravljala. Umikal se je, včasih sem ga videla ob jutrih na hodniku, kako je svojo črno žemljico in jogurt. Sesula ga je sladkorna. Včasih sem hodila za njim. Komaj, da je zmogel stopnice. Na inzulinu je bil, je rekel šef, to je klinčeva bolezen. Nisem vedela zakaj. Zato, ker ti počasi in ziher vse odpoveduje. Vid, ledvica, noge, živ si in nisi živ, je zaključil in se podal v gornje pisarne k našim velikim menedžerjem. V hiši vlada neko zadušljivo vzdušje. Moram ven na zrak, moram se nadihat. Ves čas razmišljam kako naj si izborim soboto ali nedeljo. Preko noči odpade, mož bi posumil. Ne smem ga preveč podcenjevati. Ne vem kako bi reagiral, če bi zvedel, da ga varam. A konec koncev, me je on prisilil v to. Komu lažem? A vendar, kaj naj storim, kaj?! Bom poskušala, vse bom naredila, da se dobiva, mu sporočim po mobiju. Jaz te bom čakal tam v nedeljo. V soboto bo bolje, samo par ur, več ne bom mogla. Prav, pa za par ur, reče.

Po mestu vlada predpraznično razpoloženje. Ne vem zakaj postanem otožna. Morda zato, ker imam tako malo lepih spominov na praznike. Nekaj dni pred novim letom mi je umrla mama. Z bratom sva izmenično dežurala ob bolniški postelji. Vse bolj drobna je postaja sredi tisti cevki in cevčič, sredi tistih aparatov, ki so jo ohranjali pri življenju. Mesece je dobivala le umetno hrano po infuziji. Iz sedemdesetih kilogramov je padla na petintrideset. Kot otrok je bila, čisto majhna sredi tiste velike bele postelje. Zadnje

© Franjo Frančič

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

dni je padla v komo in samo čakali smo, da se kalvarija neha. Nisem je več spoznala. Nato pa, ko je ležala v krsti, tisti blagi izraz olajšanja. Samo drugi so slavili in nazdravljali, ko smo šli za pogrebom. Saj, ne morem se spomniti kdaj mi je bilo resnično lepo. Morda takrat, ko sem imela devetnajst let na morju. Ko pomislim na morje mi je slabo. Ta idiot od Iztoka, v tednu dni se ni niti enkrat kopal. Že dopoldne si je našel družbo v kantini. Obup od dopusta. Samo Jelka je uživala in sklenila sem, da bova šla naslednje leto sami za par dni. Ja, to je tisti čas obračunov in pričakovanj. Morda se je zato sodelovec obesil. Čas praznikov, ko so sami, še bolj sami, ko na ljudi, ki so na tleh pritisne. Vse to razkošje, vsi ti mali obračuni, vsa ta velika in mala pričakovanja. Samo spomnim se, imela sem devetnajst let, ko sem spoznala tistega fotografa, ki je po cele dneve visel v Šumiju. Zadnji dan sva se odločila, da se na slepo odpraviva do Poreča. Vse sobe so bile rezervirane in zasedene. V malem penzionu Galeb so nama rekli naj ob devetih preveriva, če kakšnega gosta ne bo. In res sva dobila malo sobo. Po tleh sva razložila steklenice vina, kruh in salamo. Ljubila sva se s tisto vročično neučakanostjo. In vendar, kot da ni bilo nobene teže, kot da ni bilo nobenega časa. Opolnoči so zapokale petarde, zatulile so sirene bark v zalivu. Verjela sem, da je vse pred menoj. Sem bila takrat resnično srečna? Kje so vse njegove fotografije, ki jih je poškljocal? Je bilo sploh res? Sem bila to sploh jaz? Doma pa ena in ista pesem.

Jutri imamo inventuro v službo, boš lahko ti z Jelko? spet prosjačim.

Pa ravno jutri, ko dobim čistila iz Avstrije, se izmika.

Madona, saj nisi nič z njo, tudi tvoja hči je! vzrojam.

Ne tuli name, kaj bi rada, da sem varuška ali kaj?! loputa z vrati.

Nikoli ne bo razumel, te lekcije še ni vzel. Je vse zastonj.

Jelka ves čas stroji med vrati in naju gleda.

Saj lahko skrbim sama zase, reče in se umakne v kabinet.

Do kosila bom nazaj, obljubim bolj njej, kot pa njemu.

In potem zvečer gospodu zlikam srajco in hlače, mu pripravim nogavice in perilo na pralni stroj. In potem sredi noči kuham govejo juho. Da bosta imela kaj jesti. Kaj bi ta hiša brez mene, pomislim, ko zbita padem na kavč v dnevni sobi.

V sanjah, bolj morah, pride debeli sodelavec z brčicami, s tistimi debelimi lečami na očalih, s tistimi mesnatimi ustnicami mi govori in me vabi: pridi, kmalu pridi!

12.12.

V dveh svetovih živim. Raztrgana sem.

13.12.

Ta človek je nor! Peklenska nedelja. Ti prehodi, ubija me. Včeraj sem se vrnila šele ob treh popoldne, samo, kar je preveč, je pa preveč! Ne vem več kaj si predstavlja, kdo misli, da je?! Jelka je na srečo pri sošolki delala naloge. Včeraj je bilo z eno besedo, naporno. Ne samo v postelji. Veš, vse večkrat se mi zdi, da imam samo tebe in hči. Zaupam ti. Saj me ne bi pustil na cedilu? sem vprašala ljubija. Ne vem kaj govoriš, ne vem zakaj si tako negotova? Ne morem ti ves čas ponavljati, bi rada pisno? je postajal resen. Nočem ti težiti, samo rada bi, da veš koliko mi pomeniš. Saj ti tudi meni, to bi lahko že vedela. Samo za vnaprej ne morem ničesar obljubiti, saj vidiš, da sem tudi sam sredi dreka. Jana ne morem pustiti. Kdo govori o tem, sprašujem te, če ti sploh kaj pomenim ali je samo seks? Seks je resnično dober, se je hotel šaliti. Samo meni ni bilo do šale. Daj, odgovori?! Pa kaj ti je danes, kaj naj ti rečem, saj ne boš z nobenim odgovorom zadovoljna! se je jezen oblačil. Zaupam ti! sem skoraj tulila. Saj jaz tudi tebi, samo ne uniči vsega! Sama, dobro veš, da ne morava spremeniti svojih življenj preko noči! je tulil nazaj. S težavo sem ga pripravila, da se je spet slekel in prišel k meni. Spomnila sem se kaj mi je govoril stari vrač: kakršenkoli sem, samo sem na tvoji strani!

Tisti bedni občutek, da ni nikogar na moji strani, je vse močnejši.

Kje si bila včera?! je Iztok napadel brez uvoda.

Izurjena sem v lažeh, samo slutila sem, da se bo nekoč zalomilo.

Inventuro sem imela, sem mu odgovorila.

Ja, inventuro česa? Kurcev?!

Kurcev! je odmevalo po hiši.

Pa kaj bi rad?!

Nič kaj, lažniva prasica si! je naprej žalil.

Ti nisi nič boljši! sem se umikala.

© Franjo Frančič

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Kurbam se ne! je stopil k meni.
Bala sem se, da me udari. Morda je čutil, to mojo slabo vest.
Telefonaril sem ti v službo, pa se ni nihče oglasil.
In, delali smo v osrednji knjigarni! je laž prišla sama od sebe.
A tako?! odpeljal sem se do založbe, slučajno so pospravljali, rekli so mi, da pojma o pojmu nimajo, da bi bila kje kakšna inventura! je dejal tišje in se umikal v kopalnico.
Kaj naj bi mu rekla, kar tiho sem bila. Saj, bilo je nekoč prej, ko je sumil in mi skoraj žalosten dejal: Samo upam, da ni kdo, ki ga srečujem vsaka dan.
Potem je bil, kar naenkrat zadaj za mojim hrbtom. Zagrabil me je za lase in mi jih sunkovito povlekel, tako, da mu je cel šop ostal v rokah.
Za bedaka me ne boš imela! Ti prasica skurbana! je zakričal.
Nor si nor! sem odskočila.
In potem je končno odšel.
Jelke dolgo ni bilo.
Zunaj je naletaval droban sneg. Mrazilo me je. Gledala sem nek obupno, osladen film po televiziji.
Solze so pritekale same od sebe.

16.12.

Sama sem, tako sama.
Iztoka ni bilo dva dni, vrnil se je šele v včeraj zvečer. Ves zaraščen in vročičen. Obril se je in skopal. Ne vem kaj naklepa, kaj dobrega gotovo ne. Je pa vsaj mir doma. Zlahka si predstavljam, da bi z Jelko živeli sami. Končno sem tudi generalno pospravila. Uredila perilo, očistila okna. Vse je kot iz škatlice.
V službi je totalna norišnica. Seveda za gospode zgoraj ne, ne, oni čakajo trinajsto plačo. A zaključni računi kažejo na masten dobiček. Še šef je nekam oživel.
Sama sem, tako sama.
Sodelavca smo hitro pozabili. Tako gre to. Ni te več, utoneš v pozabo. Prah in samo prah. Ljubi odhaja za teden dni v tujino. Na smučanje, skupaj z družino. Ona ne smuča je rekel, samo Jan pa resnično uživa, mi je govoril po mobiju, da je izpadlo kot opravičevanje. Saj te ne bom nič davila, zaradi mene tudi, če se ne vidiva več, sem bila besna. Kar tiho je bil. Potem mi je bilo žal, a ga nisem več dobila na telefon.
Stuširala sem se in ulegla na posteljo. Pa ni šlo. Ne vem kaj se dogaja z mano. Včasih pa, pred leti, lahko sem se igrala kar v avtu. zapeljala sem na stransko cesto. Ne, da bi mislila na določenega moškega. Samo enkrat se je zgodilo, da je mimo gozdne poti peljal kmet na traktorju. Nisem ga opazila in scena je bila več kot mučna.
Sredin večer. Jelka pred računalčnikom, jaz sama pred televizijo v dnevni sobi. Se bo že unesel, si mislim. Nima smisla, da dolivam olje na ogenj.
Sama sem, tako sama.

20. 12.

Samota me ubija.
Stanje postaja nevzdržno. Iztoka spet dva dni in dve noči ni bilo doma. Zaman sem ga čakala s kosilom. Ne vem kaj se mu mota po glavi, kaj naklepa. Ko sem ga vprašala kaj se dogaja, me je samo odrinil. Pusti, samo pusti me na miru! Tako ne morem živeti, sem mu rekla, preden je odšel. Jaz tudi ne! mi je odgovoril s hudičevim smehom na ustnicah.
Bojim se poklicati ljubija v Italijo.
Prazniki so pred vrati. Včeraj sva z Jelko postavili in okrasili smrečico. Nato sem jo odpeljala k bratu preko noči. Da ne bi bila poleg, v vojnem stanju. Te male vojne, uničijo te. Kakšen smisel ima vse skupaj. Seveda pa, toliko me je naučilo življenje, da vem. Čim se imaš malo dobro, takoj plačaš ceno.
Samo kaj je tokrat? Si je našel drugo žensko. Zaman sem ga čakala ves dan.
Nedeljski večer sva preživile skupaj z Jelko. Kaj je s tabo sestrica, nekam shujšana in bleda si? me je pobaral brat. Ah veš, delo v službi, delo doma, prazniki, sem se izmikala.
A očija ne bo več? je spraševala Jelka.
Ne, ne, kje pa, sem jo tolažila.
V vsem tednu sem ga komaj videla, je rekla in se stisnila k meni.
Pokrili sva se z odejo in gledali bedasto razvedrilno oddajo na nacionalki. Sami homiči in travestiti. Samo tamala se je smejala.

Jaz pa sem več čas gladala proti oknu. Ves čas sem prisluškovala kdaj bom zaslišala cviljenje gum.

A ga ni bilo.

22.12.

Stanje postaja nevzdržno. Ne vem več kaj naklepa. Saj je bla kriza že nekajkrat prej, samo to presega vse meje. Ta njegova aroganca. Ta njegova vzvišenost. Pa ga nisem spraševala kje je bil. Samo to ponavlja: raje me pusti na miru! Ne morem verjeti, da gre za drugo žensko. Nič apatije, novo pri njem je takšen ogenj sovražnosti v očeh. Ki bruha, ki grozi. In Jelka, ne ve kam bi s sabo. Ne morem dovoliti tega. A umakniti se ni kam. Past sem si že davno nastavila sama. Ogoljufal me je. Že pred mnogimi, mnogimi leti. Ne vem kaj naj storim. Vzela sem si dan dopusta in počakala Jelko pred šolo. Šele takrat, ko je prihajala sem opazila, kako se je potegnila, kako je velika. Prava ženska postaja. Odpeljala sem jo do brata. Ni mi všeč, da me prej ne vprašaš, je rekla z očitajočim glasom. Ti ni všeč pri njegovi družini. Ne gre zato, samo to je že tretjič zadnji teden, se naj preselim k njim? Ne, draga moja, samo z očijem imava probleme, ki jih morava rešiti. Pa ravno zdaj, ravno za novo leto, nista mogla počakati. Sicer pa, imata jih ves čas. Kaj naj bi ji rekla, njej ja ne morem lagati. Samo, da bi vso krivdo prevalila na Iztoka, ne gre. Saj sama vidi, čuti. Naj sama presodi. Samo veš Jelka, to veš, da te imam najraje na svetu. In potem se je kot kakšna živalica nežno stisnila k meni. Moja ljuba, sončna hči.

Njega spet ni bilo. Odpeljala sem se do avtopralnice, pa je dečko brez zob dejal, da ga je videl le zjutraj. Nekaj se je izmotaval, samo videla sem, da noče povedati, da ne sme. Groza je pogledati tipe pri tridesetih, ki so čisto zanemarjeni in razsuti. Zapiti in zavoženi. Ljubi mi je poslal le kratek SMS, da se vračajo pred novim letom, da pokliče. Tako suho, uradniško. Kljub temu, da je večina naredila most, se moram po Božiču oglasiti v službi. Kako idiotsko se sliši: Agencija za plačilni promet. Do ničesar mi ni. Žgala sem po viskiju in ga zaman čakala pozno v noč. Kot vedno sama.

25.12.

Šok. Totalka.

Jelka je bila pri sosedih, ko je vstopil. Pijan, nakajen Tisti njegov cinični nasmeh. V plašču je sedel v dnevni. Vso svinjarijo si prinesel s sabo, sem mu rekla, ker se ni sezul.

In ti meni o svinjariji?!

Ni bilo kaj razlagati, takoj sem vedela.

Ni bilo kaj lagati.

Napad je najboljša obramba.

Kaj naj, kaj, povej, mi kaj?! Saj sem ti rekla, povej, mi kdaj si zadnjič spal z mano, kdaj si se me dotaknil, povej mi, prekleti! Kaj naj bi storila, kaj?! Kolikokrat sva letos spala skupaj, enkrat, dvakrat?! Ja, našla sem si drugega, samo povem ti, ti, samo ti in ti in ti, si me prisilil v to!

Bila je napaka, samo nisem več ničesar mislila, kontrola je šla k vragu.

Pa še to! je rekel čisto mirno.

Takrat sem se prvič blazno ustrašila. Pričakovala sem vpitje in prerivanje, samo ne tisti mirni, zlomljeni glas.

Kaj, pa še to?

Pred desetimi dnevi, mislim, da je bilo takrat, je bilo konec.

Konec.

Kaseto sem kupil, videokaseto.

Svet se je zamajal.

Svet se je podrl.

Sveta ni bilo več.

Samo to te prosim, samo to, da se pobereš, še danes, danes, ti pizda, ti prekleta pizda, , kako si mogla, kako si mogla, jaz pa, nisem te izdal, nikoli te ne bi izdal, prekleta pizda...

Sedel je tam v plašču, z blatnimi čevlji.

Iztok, Iztok, prosim te, naj ti razložim, prosim te, sem momljala.

Ne, ne, ne, ne, samo izgini, izgini, tui prasica, ti kurba, ti...je ponavljal

Zakopal si je prste v lase in ihtel.

Potem se ničesar več ne spomnim, ne kje sem bila, ne s kom.

27.12.

Zbudila sem se pri bratu. Vse sem uničila, vse, je bila prva misel. Šele po tavorjih in Po nekaj kozarcih žganice sem lahko zaspala. Bratova žena je samo zmajevala z glavo.

Klicali so iz službe, zakaj me ni. Kar izključila sem mobi. Nisem vedela kaj naj storim. Stari zdravnik mi je zadal smrtni udarec.

Kot je napovedal.

In tu ni bilo več kaj storiti.

Odločila sem se za prosjačenje. Po kolenih se bom plazila pred Iztokom, vse bom storila, sem si govorila. Pa sem vedela, da je zaman, da je potegnil črto.

Na dnu sem bila. Na dnu dna.

Sedla sem v avto in vozila na slepo.

Zakaj ne bi pritisnila na gas, na vso moč in treščila ob zid?

Konec bi bilo, končno konec.

In potem ne vem kako sem znašla pred našo hišo
ne vem kateri dan blizu novega leta

Zbudila sem se v norišnici. Na zaprtem oddelku psihatrije. Vsa omotična. Vsa zadeta. Nad mano je bila iz bele vrvi pletena mreža.

Obe roki sta bili v povojih.

Zapestja in nogi sem imela privezana z usnjenimi pasovi.

Preko prsi so mi pritrdili bel, širok pas iz blaga.

Oseminštirideset ur ste spali, je rekla medicinska sestra prodorno, modrih oči.

Je zdaj v redu? je vprašal mož v beli halji.

Kot svinec sem, sem mu odgovorila.

To je v redu, čisto v redu.

Z velikim trudom sem poskušala zbrati misli.

Domov moram, sem rekla.

Vse bo v redu, vse bo še v redu, je rekel mož v belem in pomignil medicinski sestri, ki je imela na bleščečem vozičku pripravljeno šprico.

Nič se nisem upirala, ko me je odvezala in pazljivo prevalila na bok.

Nič nisem čutila.

Solze so tekle in tekle.

Domov, domov, sem hlipala.

Saj bo v redu, vse bo še v redu, me je sestra privezovala nazaj in mi znova namestila infuzijo.

Samo domov prosim, prosim, sem ponavljala, ko me je namestila nazaj na posteljo.

Mrežasta kletka in vrvi je lebdela nad mano.

Samomor, hoteli ste storiti samomor, je rekla sestra.

In potem je bila velika vijolična pokrajina. Kot velik oblak. In potem je snežilo. In potem sem spala.

Spala in spala.

ne vem kateri dan

Danes so me premestili iz sprejemnega na zaprti oddelek.

Terapijo so znižali, dobivam samo vitaminke z dozo apaurina. Kaj pa vem, morda mi dajejo še kaj drugega?

Gibam se kot v počasnih posnetkih na filmu. Ves čas se mi spi.

Bolniška halja brez pasu je vsa izprana, pižama mi je prevelika.

Spomnim se, vsega se dobro spomnim.

Parkirala sem pred hišo. Na stopnišču so me čakali kovčki in potovalke, plašči in čevlji pa so bili nametani ob plastičnih vrečkah. Poskušala sem odkleniti vhodna vrata, pa ni šlo.

Zamenjal je ključvanico.

Potrkala sem. Najprej tiho, nato močno. Iztok je odprl samo notranja vrata. Nič ni rekel, samo mahal je rokami, naj grem.

Odpri, odpri! sem zakričala.

Ob okenski šipi je bil objokan obraz moje Jelke.

V hiši so utripale mavrične lučke.

© Franjo Frančič

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

In, ko je za hip odprl vrata in vrgel ven albume s fotografijami, sem skočila proti njemu, odrinila sem vhodna vrata. Zaprl pred menoj notranja, ki so vsa v steklu. Padla sem preko raztreščenih koščkov stekla.

Povsod sem videla kri, mojo kri.

Iztok pa je stal tam in ponavljal:

Crkni, crkni prekleta kurba, crkni, kurba...!

Ko sem govorila je bilo tako, kot da me jezik ne uboga.

Bi lahko dobila svoje stvari, svoj telefon, bi lahko govorila z zdravnikom? sem prosila dežurno sestro.

To bo pa težko, bom poskusila, samo nič ne obljubim, prazniki so, pogovorili pa se boste, ko bo vizita. Takoj po Silvestru, takrat boste lahko tudi kupili kartico za telefon, aparat pa je tako na hodniku, je bila hladna.

Pa lahko vsaj en klic danes? sem moledovala.

Danes pa žal ne.

Obdelajo te s kemijo, vzamejo ti dušo, ne menijo se zato, ničla si, nisi več človek.

Vzamejo ti obleko, izolirajo te, odstranijo, sem pomislila.

In kaj je moj zločin, razen prešuštva?!

In zakaj sem iskala druge moške?

Kdo sem jaz?

Kje je Jelka, kje moj otrok, sem začela vekati.

Pokosilo me je, padla sem na tla.

Morali so me odnesti na posteljo.

ne vem kateri dan

Sanjala sem, da sem umrla.

Bil je moj pogreb. Prvi v vrsti je hodil Iztok. Kurba, crkni kurba, je ponavljal ves čas. Tik ob njem je bil tisti debelušni sodelavec z očali, ki se je obesil. Za njima je korakal stari vrač. Nag, z stoječo batino. Samo režal se je. Jelke ni bilo nikjer. Ljubija tudi ne. Potem je lesen strop padel name. Bila sem v mali škatli, tema in zadušljivost. Trkala sem po lesu, trudila sem se, da bi odprla pokrov, pa ni in ni šlo. Mami, mami, kje si moja mami, sem vekala. A nihče mi ni slišal, nihče mi ni pomagal. Zaslišala sem grude zemlje, ki so zabobnale po lesu. Ne, neeeee, sem zakričala in se zbudila sredi noči. Takoj sem se vsa mokra od potu potuhnila nazaj, da me ne dajo spet v kletko iz mreže, da ne dobim novih špric. Strah je zdaj drugačen, oprejemljiv. Ker so tu ženske, ki me plašijo. Kot sence drsajo po linoleju sem in tja. Sivolasa trdi, da je rodila sina s pasjo glavo. Lepotica si je prerezala žile na zapestjih. Kmetica se je vrnila tretjič, zaradi novega delirija. Pelinkovec, samo en pelinkovec mi dajte, nadleguje mimoidoče. Tam, nadstropje nižje jih vidim. Debeluška ne reče nič, samo mrmra in se ziba: kar je, tu je, kar je, tu je, kar je, tu je.

Kar je tu je!

Časa ni, prostora ni. Zvečer so nam dali kos tortice. Ponoči slišim pokanje in streljanje. Morda je vojna tam zunaj, pomislim. Morda res nisem več živa? Morda sem v peklu? Vidim Jelkin obraz.

Taka bolečina.

Tako boli, boli, boli, boli, boli, boli.

Boli.

Ne morem, ne morem več, si rečem, moja hči, moja ljuba, sončna hči, kaj so mi storili, ubili so me, ubili. Ubili!

Vzeli so mi mojo hči. Čaka, da jo podojim, vidim jo, tako malo, majčkeno, kako brca s tistimi krepkimi nogami, kako se mi smeji.

Moja ljuba hči.

O bog, kaj so mi storili, ubili so me!

Boli, boli.

Strah, strah.

Nič ne pomaga, tista rožnata tableta, tista zelena in bela, ne pomaga, še vedno žge, tam v glavi, podobe, ki se vračajo, v valovih. Moja Jelka, moja ljuba hči. Tako micena je, opoteka se, komaj jo ujamem, da ne bi padla. Moja sončna hči, stoji tam ob oknu, v belih dokolenkah, najlepši otrok na tem planetu.

Boli, boli.

Strah, strah.

Zvijem se v dve gubi, pa ne pomaga.
Dan je noč in noč je dan.
Kurba, crkni kurba! se vrača domev.
In potem stojiva z mamico na tržnici.
Okoli vse polno rož.
Kje je oči? jo vprašam.
Kje je moj oči.
V nebesih, gotovo je v nebesih, odgovarja
Kje so nebesa, mami? sprašujem.
Tam kjer so angeli.
In kje so angeli?
V najinem srcu, reče in me poboža po laseh.
Mami moja.
Hči moja.
Boli, boli.
Strah, strah.
Sedimo okoli mize.
Bi kdo bral? reče gospa v belem. Zelene oči ima, zelene naramnice.
Bi kdo fukal? vpraša debeluška, ki je bila ves čas tiho.
Vida, kako pa govoriš, Vida?! jo kara.
Moj sin, drage moje prasice, moj sin ima pasjo glavo. Laja in laja, vse noči laja, reče sivolasa. A lahko zrihtaš kaj pelinkovca ali šnopsa? sprašuje kmetica. Lepotica pa pleše. Kot metulj je. Vrata se odpro. Koščena črnolaska izpitih oči skuša povzdigniti glas: včeraj sem jo srečala, srečala, lejdi Di, lejdi Di. Skoraj poje. Včeraj sem jo videla, lejdi Di, lejdi Di.
Lejdi Di, mene ni.
Strah, strah.
Boli, boli.

ne vem kateri dan enkrat po novem letu

Ko si resnično čisto na dnu je to neke vrste odrešitev. Seveda se tega zaveš šele potem, ko narediš prvi korak od dna, navzgor. Samo moj psihiater ni imel v začetku nobenega razumevanja, bilo je, kot da me ne posluša. Prve dni, na srečo. Dobila sem prvi obisk. Brata. Mojega, ljubega brata. Včeraj sem dobila nekaj svojih stvari, jopico in denarnico. Lahko sem kupila kartico za telefon. Avtomat je bil res na hodniku. Šele takrat sem opazila, kako drhtim, kako se mi tresejo roke. Ko sem stiskala črno slušalko in se z muko poskušala spomniti ljubijeve telefonske številke. Ta številka ne obstaja, prosimo pokličite informacije.
Poskusila sem znova. In končno se je oglasil.
Nisem vedela kaj naj mu rečem.
Kdo je, kdo? se je zaslišalo.
A prideš, a kaj prideš?!
Ah, ti si. Kaj se dogaja, kaj?!
Ne vem, resnično ne vem. Prosim te, pridi.
Številke na malem, sivem zaslonu so poletele proti ničli.
Ne vem, zame je to preveč, to, z norišnico. Saj me lahko razumeš. Ne, da bi me bilo strah, samo kaj naj počnem tam. Prej moraš biti zdrava, kaj naj jaz počnem tam, lahko pa ti kaj pošljem, kaj rabiš...?
In potem bip, bip.
Vstavim novo kartico.
Ta številka ne obstaja več, prosimo, pokličite informacije.
In potem poskusim z domačo številko. Zvoni, zvoni, a se nihče ne oglasi.
Objamem brata, mojega ljubega brata. Koliko časa te nisem objela, brat moj, mu rečem. Ti samo prosim pazi nase, name lahko vedno računaš, reče in me stiska k sebi. In nikar ne joči, prosim te, ker bom začel tudi jaz. Moj ljubi brat. Kako je z Jelko? izdavam. Dobro je, veliko je pri nas, razložil sem ji, kolikor sem ji lahko. Lepo te pozdravlja. Nisem je še hotel vzeti s sabo. Saj razumeš, otrok je še. Prve dni me niso niti pustili k tebi. Si lahko to predstavljaš, skoraj bi jim razbil vrata. Samo čez šipo sem te videl. Zdaj je bolje. Ja, zdaj je bolje, ponovim za njim in se ga oklepam.
Dovolijo mi, da nosim svoje obleke. Spet lahko kadim. Čik za čikom, v mali predsobi za kadilce.
Dovolijo mi, da mislim. Da sem. Vrnili so mi zvezek z dnevnikom in

pisalo, tako približno poskušam skicirati kaos zadnjih dni.
Sedim na vrtljivem stolu.
Psihiater je ogrnjen v star plašč. Na ramenih mu gleda ven vata.
Plašč imate počen, rečem.
Aja, vem, od mojega ata je, reče.
Pogledam ga. Pleša, očala, okrogle, prijazne poteze na obrazu.
Zdaj se pa lahko pogovoriva, a ne?
Ja, rečem, lahko.
A ne zmorem niti besede.
Ne vem kako naj začnem, priznam.
Kar na začetku.
A ne morem.
No, jaz sem kurba, rečem glasno, razločno.
Vsi smo na nek način kurbe, reče enako glasno, razločno.
Smejem se.
Po sto letih se spet smejem.
Kot nora, v norišnici.
Smeje se tudi on, kot nor, v norišnici.
Smejeva se, kot dva norca.
In pregrada pade.
Nič se mu ne mudi. Ko mu povem, da ni šlo za samomor. Ko mu priznam vse.
Tako torej, reče. Ne vem koliko časa je samo poslušal.
Veste kako bova naredila. Pol terapije vam bom ščrtal in še nocej vas dam na E tri.
E tri, rečem.
Ja, na odprti oddelek. Če smem pripomniti, to je bila samo kriza. Huda, ostra, samo premagala jo bova.
Premagala jo bova, ponovim za njim kot v šoli.
Pot ne bo lahka, samo imam dober občutek.
Zakaj imate dober občutek? otroško sprašujem.
Zato, ker sem sam trikrat ločen, se znova zasmeji.
Spet bruhneva v salve nebrzdanega smeha.
Neke vrste odrešitev je.
Spet sem na tleh.
Spet živim.
Samo strah ni nič manjši.
Bolečina ni nič manjša.
A pot lahko vodi le navzgor.
enkrat tam po novem letu na odprtem oddelku.

Stara sem.
Grda sem.
Dva obraza imam.
Z eno roko se ves čas držim za pičko.
Na obisk je prišel tisti nori pesnik. Nič zob nima spredaj, zdelan je še bolj kot jaz. Ves presran je bil zaradi norišnice.
Kaj je morski brat, kako si me našel?! sem ga pozdravila.
Kar odskočil je. A veste, da sem se bal, če se me boste spomnili po vseh teh letih, v službi so mi povedali, vsi vas prav lepo pozdravljajo in vam želijo, da se čimprej vrnete.
Prav gotovo! Kako bi lahko pozabila na tako dobrega fukača, sem se režala.
Pa saj nisva spala skupaj, je bil ves obupan s tistimi pomaračami v roki.
Želel pa si? sem vprašala.
Dolgo je gledal v tla.
Ja, želel sem si pa, je končno izdaval.
Stopila sem čisto k njemu. Prijela sem ga za roko in jo položila pod pižamo. Čutila sem kako drhti, kako se dotika mojega drugega obraza.
In potem mi je po sto letih spet otrdel.
Saj se spomniš: ..kot grenki med je najin sladki obup, zaljubljenca v peklu nebes...

10. 1.

Odpustiti sebi, reče trikrat ločeni psihiater.

Ne vem več kaj naj počnem tu z vami, reče psihiater.

Veliko sva se pogovarjala. No, govorila sem večinoma jaz. Moja prva žena, je bila moja mladostna ljubezen. Kaj bi imeli otroci, otroke, je rekel. Nezrela sva bila. V bistvu pa, umrlo je, ljubezen. Z mojo drugo sva se poročila preveč na hitro, nisva imela časa za poskusno dobo. In potem, po šestih mesecih sva spoznala, da sploh nisva takšna, kot sva mislila. Šele takrat sva se pokazala v prvi luči, takrat, ko sva poskušala živeti skupaj. Moja tretja žena je moja ljubica. Naprej pa ne bom govoril, je bil odkrit. Tako človeško je bilo.

Samo, življenje je tam zunaj, na drugi strani debelih zidov. Tam je Jelka, moj brat, moji sodelavci, tam je moj ljubi, ki se vas ta čas ni oglasil. Moj ljubi, ki morda ni več moj ljubi, a vendar. Tam so prijatelji in sovražniki.

Ta je lztok, ki me zdaj sovraži, ta hip.

Tam je žival, ki jo kličem: stari vrač.

In tam je drugačen strah. Strah ima nešteto obrazov.

In tam je druge vrste bolečina.

Samo naj vas ne bo sram, tablete le jemljite, reče moj zdravitelj. V slovo in mi poda roko.

Samo hvala, zmorem reči.

Hvala, se pod mizo valja! zarezgeta.

In se reživa, kot dva norca, v norišnici.

13.1.

Trinajstega, v ponedeljek stojim na avtobusni postaji in čakam na bus številka 11. Na moji ročni uri z rdečim paskom, kaže devet in deset minut. Brat se je ponudil, da me pride iskat z avtom, a sem odklonila. Čeprav mi je zdravnik sicer svetoval naj še počivam, naj stopam v življenje po korakih. Vseeno sem sklenila, da se oglasim v službi.

Rekel je:

v vsaki stvari, tudi najslabši, je nekaj dobrega!

Bože mili, pomislim, le kaj?

Potem pa se spomnim.

V petek sem se tehtala. Točno dvainpetdeset kilogramov imam. Točno deset manj kot pred osemnajstimi dnevi. Pas mi na tesno stiska krilo. To, kar mi ni uspelo po porodu zadnjih deset let, mi je v osemnajstih dneh norišnice. Pas na krilu imam ma prezadnji luknji.

Znova sem vitka, lahka.

Samo, ko sem se pogledala v ogledalo, se je strah znova vrnil. Strah ima nešteto barv in oblik.

Podočnjaki, bledica in dve veliki gubi na čelu, ki jih prej ni bilo.

Ko sem se jaz drugič ločil, ni bilo lahko, samo od takrat si naredim vsako jutro eno limono in žličko medu. Poskusite, je rekel psihiater. In, tu je moj domači telefon, kar pokličite me, če bo hudo, če se zatakne.

Dober človek je.

Ali sem pripravljena na boj? sem pomisla in se čudila hišam, ki so bežale mojemu pogledu.

Čudila sem se drobnim, nepomembnim stvarim, ki jih prej sploh nisem opazila.

Samo v službi me je čakalo presenečenje, kaj presenečenje, šok!

Ne samo, da so me gledali kot zombija, moj soba je bila preurejena, moj kot je prazen.

Pa saj, da ne boš mislila, to ni bila moja odločitev. Samo pustila si nas ob zaključnem obračunu. Tu, pri nas je bila popolna norišnica. Komaj smo ujeli rok, da smo oddali vse skupaj. Prosim te, pojdi gor in se pogovori, jaz sem zastavil besedo zate, mi govori šef in gleda v tla.

Nobene moči nima, nobenega vpliva.

Pa saj sem tistem pesniku naročil, da te pozdravi, mi je rekel v opravičilo.

Štirinajst let, mu rečem, štirinajst let sva sodelavca, mu odgovorim, ne, da bi ga pogledala.

Mladi japi, ki je pri firmi komaj par let je neusmiljen. Kuverta z delavsko knjižico čaka na mizi. Saj ne rečem, vsak kdaj zbolji, samo morali bi si najti nadomestilo, a veste kaj bi se zgodilo, če končnega obračuna ne bi oddali do konca leta?! Vas pa ni bilo več. Firmo ste pustili na cedilu. Zdaj smo si najeli knjigovodski servis,

ne moremo se več privoščiti, da bi se znašli v podobnem zosu. Saj me razumete. Vrelo je v meni, komaj sem se zadržala. Leta in leta sem pri tej firmi, kje si bil ti takrat, kje? V plenica?

Tako se pa ne bova pogovarjala, to ni noben nivo.

Ja, ja, nivo! Tu, med temi zidovi sem preždelo nešteto ur, leta in leta, tu sem pustila svoje najboljše, kar sem premogla, zdaj pa: na cesto!

Prosim vas lepo, nismo socialna ustanova. Pripadajo vam še dve plači za odpravnino.

Potem izgubim kontrolo.

Kar vtakni si jih nekam! zakričim.

Zbogom sem rekel! upre pogled v računalniški zaslon.

Zaloputnem z vrati in se odpravim do bifeja na drugi strani ceste. Naročim štok in ga zlijem vase na dušek.

Na cesti sem, brez službe in stanovanja.

Moška družba na drugi strani šanka se hiheta. Za hip pomislim da me ni.

Ja, ja, kakor koli vzameš, ženske so samice, bolj vztrajne so močnejše.

Smeh.

Ja, ja, ženske nas preživijo za mnogo let.

Smeh.

Ja, ja, ste videli koliko vdov je in kako malo vdovcev?!

Nova salva smeha.

Obrača se mi, na bruhanje mi gre.

Samo brat mi je še ostal.

O sestrice moja, tako suha si, lepša. Tu lahko ostaneš kolikor časa želiš. Samo videla sem, da me žena gleda postrani. Samo toliko, da si uredim svoje stanovanje, toliko, da se z Jelko odseliva. Mar ne veš? Odkrit bom s teboj: ne vem, če ti bo pustil, da je Jelka s tabo. Udarec. Nov šok. Bodi pripravljena na vse, več ločitev je lahko umazana igra.

Prosim ga, če lahko počivam do večera, prosim ga, če prosi Iztoka, da bi videla Jelko.

Poskusil bom, reče moj zlati brat.

Vzamem dve rožnati tableti in padem na posteljo.

Svet pleše. Ko se zbudim sedi brat poleg mene. Je rekel, da jo lahko vidiš za vikend in tole mi je dal. Ločitev! Uradno! Črno na belem!

Nobene moči nimam, energije.

Vzamem še dve beli tableti in eno rožnato.

Ljubi, ki najbrž ni več moj ljubi, je rekel, da bo on poklical. A noče, sama pa ne bom naredila prvega koraka. Ne, ne bom prosjačila. Kako hitro je pozabil, kako hitro je požrl svoje obljube in besede.

O bog, če si, daj mi moč, rečem in padem v spanec brez sna.

17.1.

Ljubi, ki morda ni več moj ljubi, nič ne pokliče. Tudi prav. Ogromno dela imam Končno petek. Čeprav sem ves čas utrujena, sem se le nekako postavila na noge. Celo do borze dela sem šla, pa ni nobenih pravih ponud. Prej v bistvu nisem bila nikoli čisto na tleh. Brez vsega. Dobesedno. Končno petek, ko bom po treh tednih videla Jelko. Malo strah me je. Samo je že toliko velika, da me ne bo obsojala. Če ji ni povedal. Tak prasec spet ni. Samo prej sem bila pri odvetniku. Preden sem podpisala papirje. Brat mi je svetoval, da naj se ne odločam na hitro. Naj premislim, naj se s kom posvetujem. In sem prvič v življenju šla do odvetnika. Tako na slepo. Nisem mogla verjeti. V kotu pisarne je stal pianino. Na njem violina. Znani vonj po travi. Ko je prišel zakravatani tipček, sem komaj verjela svojim ušesom. Prijatelj je tu, slikar, samo trenutek. In tam v drugi sobici je res sedel mlad, zaraščen tip. V stari vojaški obleki, v škornjih, je sesal džoint. Najraje bi šla, a sem počakala. In potem sva se z bradatim slikarjem rokovala. Poljubil mi je hrbtno stran roke. Odhajal je. Dama moja, imam otvoritev razstave, če bi me hoteli počasiti s svojo prisotnostjo, vam bom zelo hvaležen. Najprej sem mislila, da se zajebava, da se pači. Ko mi je ponudil vabilo, sem vseeno sprejela. In potem sva z odvetnikom sedla. Hja, ločitev, je rekel, koliko časa pa ste bili pročeni? je vprašal. Saj sem še, sem mu odgovorila. Samo očitno ne boste dolgo, če ste tu, je rekel. Kar tiho sem bila. Pa bosta šla sporazumno narazen. Ne vem, sem rekla, res ne vem. A otroke imata? Hči, skoraj

enajst let bo imela. Če hočete, ga postrizeva kot ovco?! Veste, skoraj devetin-devedeset celih devet posto je, da bo hči pripadla k vam. Moški nismo primerni za mame. Čeprav je dandanes vse pomešano. Mislim vloge, je modroval. Zanima pa vas tudi polovica premoženja in preživnina, mar ne? Gre mi le za hči, sem priznala. Nisem vedela kako mu naj povem. Morda je slutil. Vas je varal? Odkimala sem. Ne da bi vedela. Ste ga vi varali? Ja, sem priznala. Tu pa imava problemčič. In zakaj? če smem vprašati.

Bobnelo mi je v ušesih.

Ker se me mesece, zadnjaj leta sploh ni dotaknil. Saj veste kaj mislim?

Upsa, pa ste pripravljeni na žehto, svinjsko umazanega perila?

Ne vem, včasih se mi zdi, da nisem pripravljena na nič.

Hišo imate. Pol je vaše, tu ni kaj. Za hči bova pa videla. Saj veste, ljudje niso nepremičnine.

Dala sem mu bratov naslov.

Vsa vročična sem preletela oglase. Stanovanje oddam. Telefonijade. Oderuške cene in predplačila. Končno garsonjera za skoraj pol moje plače. Samo nekaj sem morala ukreniti, dovolj mi je bilo očitajočih pogledov bratove žene. In kam naj peljem Jelko? Odločila sem se na hitro, nisem mogla drugače. Pa saj je začasno, sem si rekla, ko mi je staruha razkazovala mali pajzel v desetem nadstropju stolpnice. Kuhinja, wc, tuš kabina in mala sobica za štiristo eurov, plus stroški. Saj ne boste imeli kupleraja? sprašuje mi moli pogodbo. Saj ne boste imeli kup moških? ponovi. Uradnica ste, a, potem pa v redu. Veste, tu je stanoval moj vnuk. Vse sem mu dala, pa se je uničil, sam se je uničil. Mamila je jedel. Samo, sem vse pospravila, vse sem razkužila. Govori in govori. Težko je, ostala sem sama, vdova, penzija je majhna. Zato vas prosim, vsakega petnajstega pridem po najemnino. Govori in govori. Če pa hočete, pridite k meni na kavico. Sama sem. Tu so ključi in en izvod pogodbe. Torej, upam, da se bova razumeli.

Sedim v tistem betonskem pajzlu, ko zazvoni mobi. Tvoj je telefoniral, da ima Jelka norice, da danes ne more, da me bo že poklical. Prav, tiho rečem.

Čisto zbita sem. Samo svoje zaklonišče imam. Zdaj si moram posikati službo.

Potem me preplavi.

Moja hči. Moja ljuba, sončna hči leži sama, bolna v postelji. Mene pa ni. Mi bo oprostila, bo razumela?

Za hip me ima, da bi šla ven in si kupila steklenico žganega. Da bi se zapila. Pa samo počasi vstanem in iz avta prinesem posteljnino, nujne stvari, toaleta in nekaj posode.

Gledam skozi umazano šipo na mesto, ki tone v mrak. Gledam luči in lučke. Koliko ljudi, koliko usod, koliko samote?

Noč je.

Sama sem

Čakam, da zazvoni telefon, da me pokliče. Ne, ne bo me, očitno me je odpisal.

Odrezal me je, na hitro. Pozabil je. Izbrisal. Vse tiste besede, vse tiste prisege in ljubljenja. Moj ljubi, ki ni bil nikdar resnično moj moški.

Nič ni pomenilo. Niti avantura.

Zapustil me je brez besed. Ni mi stal ob strani, ko sem ga živalsko potrebovala. Ne, ne bom se po kolenih plazila za njim.

Ne, preživela bom, moram, zaradi Jelke.

Zaradi sebe, reče strašljivi glas iz teme.

Dolgo, dolgo ne morem zaspati.

19.1.

Odločila sem se, da prodam avto. Čeprav me je brat povabil na nedeljsko kosilo, nisem šla. Nočem se obešati nanj. Nočem mu biti v breme. V soboto sem se odpeljala v bližino naše hiše. Tako čudno je bilo. Misel, da sem tu živela dolga leta. Misel, da ne bom nikoli več. Nato sem se odpeljala na sejem in pod ceno prodala dva leti star avto. Ker drugače ne gre. Ne morem se gibati po svetu brez denarja. Tako pač je. In brez službe sem. Z žafranasto dragim stanovanjem. In odvetnikom, ki ga bo treba plačati.

Pol sobote sem preurejala betonsko luknjo. Vsaj malo drugače je. Jelkina fotografija iz Dopusta, ko smo bili na morju. Pred seboj prši vodo in se na široko smeji. Nekaj drobnih stvari in šopek rož, ki sem si jih kupila sama na tržnici. Ki je enaka, kot tiste

čase, ko sva hodila tja z mamó. Bivši ljubimec ne pokliče. Jasno mi je, da je potegnil črto. V vseh pomenih.

Jasno mi je, da se mu prav malo pomenila. Samo meso. In seks.

Niti pomislila nisem na telo te tedne. Niti pod tušem.

Samo popoldne in zvečer se nisem imela kam dati. Ne vem zakaj sem šla na otvoritev razstave. A mladi bradač je bil prijazen. Ni skrival svojega veselja. Ni bilo ne vem kakšne gneče. Odvetnik je bil tam in ponudil mi je pijačo. Odklonila sem. V bistvu sem poskušala dojeti malarijo na desetih velikih platnih. Šele, ko sem stopila dva koraka nazaj se je izza madežov prikazala velika žival, žareče ognjenih oči. Zublji ognja, ki so bruhali iz gobca so požirali vse okoli sebe.

Vesel sem za njega, da se je pobral, je rekel odvetnik. In potem sva bila tiho, čakala sem primerni trenutek, da se umaknem. Zato, ker je bil zadnja leta dvakrat v zavodu za krpanje duš.

Oblila me je nenavadna toplota.

Zavod za krpanje duš.

Tudi sama sem bila tam, bi mu najraje priznala.

A mu nisem.

Za seboj sem zapirala vrata, mudilo se mi je proč od ljudi

Pristopil mi je slikar, malce opit.

A že greste, to je pa res škoda. No, tu je moja vizitka, oglasite se v mojem ateljeju.

Kar odskočila sem.

Vizitka je padla v lužo in jaz sem stekla po ulici.

In potem sem se čez tri ure vrnila in vizitka je še vedno ležala tam. Vsa mokra in popacana. Obrisala sem jo in spravila v denarnico.

Samo niti v sanjah nisem pomislila, da bi se zapletala s kakšnim moškim. Dovolj je bilo poniževanja, življenja ve več svetovih. Dovolj je bilo besede zakonskega življenja z lztokom.

Stari vrač me je hotel uničiti. Mar se nisem sama kriva, ker sem mu nasedla, ker sem mu dovolila, da se me polasti. Ker sem tako obupno hlepela po tem, da bi bil kdo resnično z mano. Da bi me varoval. Kot moj oče, ki ga nisem nikdar poznala. Prevarali so me ti moški. Moj mož, ki se je samo delal, da me ima rad, tiste prve dni, ko me je razvajal, ko mi je obljubil nebesa na zemlji, ko sva kovala načrte. Zato ni bilo krivo to, da sem šla z drugimi, mnogo prej me je odrinil stran od sebe. Dajal me je v nič in se norčeval iz mene. Za njega je bil zakon zgolj fasada, da je imel pač žensko, da ga ni bilo sram pred drugimi. Za njega je bil dom le hotel, ni poznal ne mene ne svoje hčerke. Do tujih ljudi je bil bolj pozoren in boljši, kot do družine, ki ni bila nikoli družina, kaj šele trdnjava odprtih vrat. Vsi ti moški, sprehodili so se mimo, še ta zadnji, upala sem, stavila na vse ali nič. In je bil nič. En sam velik nič. Vse tiste njegove besede. Lažne in prazne. Prazne in lažne. Vsa tista ljubljena so bila zgolj fuk. Goli seks iz potrebe. Morda je bila ves ta čas napaka v meni, ker sem tako veliko pričakovala, ker sem upala, da bo drugače, ker sem verjela, da je med moškimi in žensko lahko nekaj več.

Ljubezen.

Vsaj nekaj pod rubirko: ljubezen. Podobno kot ljubezen. Ki je ali jo ni. Srednje poti tu ni.

Ljubezen.

Stkana iz jutra, noči in večera. Iz topline, varnosti, pripadnosti in ljubljena. Iz spoštovanja, zaupanja, nežnosti in tudi potrebe. Iz tisoč kosov, ki se po kemiji ujamejo sami.

Ljubezen.

Ali sem res vedno preveč pričakovala? Mar nisem bila vredna moškega, ki bi me imel rad, ki bi me ljubil?!

Zato si nisem upala niti v sanjah predstavljati, da bi se znova zapletala z moškimi. In vendar je tlelo tam zadaj. Ko sem se obrnila na bok, ko sem se premetavala na postelji. Tista bolečina pod pasom, napete, boleče prsi. Vrnilo se je.

In vendar sem še upala.

In potem nisem vedela kam naj grem.

Kam naj se dam? Kam?

20.1.

Za ponedeljek sem si naredila načrt. Nenavadno je bilo, prebujati se v tistem malem

betonskem gnezdu. Moraš se prilagoditi. Navadiš se. Sprejmeš. Da preživiš. Če si želiš preživeti, če nimaš izbire.

Rekla sem si: poskusi živeti za danes. Brez velikih pričakovanj in načrtov.

Samo eno je teorija, besede. Življenje je čisto nekaj drugega. Kot, da gre svojo pot.

Kot, da nimaš nanj nikakršnega vpilva. Kot, da je bilo odločeno že mnogo prej.

Samo, ko pobiraš tiste drobtine, tiste ostanke, pride ostalo samo od sebe.

Samodejno. Pa lahko rečeš, da je to moč. Energija. To, da sem si tako zelo želela videti Jelko. To, da sem se kot tat plazila okoli hiše, kjer sem živela mnogo leta. To, da si nisem mogla pomagati.

Vzela sem taksi. Morala sem jo videti.

Čakala sem, da se je on odpeljal, nato sem se po škripajočem snegu skrila pod stopnišče pred žensko, ki je prišla na prag in stresala prt. Stala sem tam pred oknom kabineta in vrgla kepo zamrznjenega snega v šipo.

In potem, najlepši obraz na svetu.

Mami, ti si! Mami, zakaj ne prideš gor?!

Saj bom ljubica, saj bom, sem imela cmok v grlu.

Je v redu s teboj, je vse v redu?

V redu ljubica, samo tebe pogrešam, komaj premagujem jok.

Pridi mami, kmalu pridi!

Saj bo še dobro, vse bo še dobro, ljubica moja.

In potem ženski glas: Pa kaj je to zdaj, če ne takoj ne greste, bom poklicala policijo!

Okno se zapre, ritensko se umikam proti taksiju.

Taksist me je opazoval v malem ogledalu. Kar sesula bi se. Razblinila. Od druge vrste bolečine. Tisoče odtenkov ima. Ta bolečina, ki se oklepa srca. Tega osamljenega lovca. Da sem komaj dihala.

Jelkine oči so povedale vse. Še vedno je moj otrok, moj zaklad, srečni otok.

In potem sem šla na borzo dela. Vrste. Nikakršna ponudba. Tako je razdeljen ta svet.

Peščica ima vse. Množice samo garanje in boj za preživetje, iz dneva v dan. Nekateri pa niti tega ne.

Garaš leta in leta, pustiš tam svojo dušo in mladost. Potem pa, zalomi se ti. Tri tedne si v bolnici in rečejo: poberi se! Kot da si pes. Leta in leta se trudiš, da bi gradil. Za tisti mali kos svojega neba. Kuhaš, pereš, likaš, pospravljaš, moliš, klečiš, moleduješ, čakaš, upaš. Pa se podre. Kot domine. Ničesar nimaš.

Samo tiste otroške oči.

In je vredno, vredno je.

Šele sedaj vidim in slišim tudi druge. Prej je bilo tako, kot da sem živela ovita v vato.

Pičila ponudba delovnih mest. Kdo bo pa mene maral pri petdesetih? reče prehitro postrana ženska zgubanegea obraza. Listek in kemični ima v rokah. Trideset let sem delala v fabriki. Gluha sem od ropotanja pletilnih strojev. Oči so slabe, hrbtenica je zanič, noge me komaj držijo, govori bolj sebi, kot meni. In kam naj zdaj? Dva otroka se mi šolata. Kaj naj, naj skočim pod vlak?! Naj, kar crknem ! reče s tistim ubitim pogledom in se vrne na mraz. Na čistino. Ponižana in oropana.

Mali koraki, si rečem.

Ne delaj velikih načrtov, ponovim.

Samo, me lomi. Najraje bi poklicala bivšega ljubimca. Samo nekaj ponosa mi je še ostalo. Ne, do konca se ne morem ponižati. Ne.

Ta čas, ki nosi novo težo. Vleče se. Ta prazni, ubijajoči se čas, ki se ne premakne.

Stoji.

Ko ždim v desetem nadstropju betonske stolpnice.

Samota ima nešteto barv.

Samote te načne in ubija.

Samota je kot nož, ki zareže v novo noč brez sna.

21.1

Zbudila sem se suhih ust in oteklih lic. Podočnjake imam do kolen. Prebudila sem se ob treh zjutraj in nisem mogla več zaspiti nazaj. Tablet pa nisem hotela vzeti. Recept s štokom se mi je uprl. Da bi se zapijala. Še to se mi manjka.

Zato sem potegnila preko osme in se zbudila bolj zbita in utrujena, kot sem šla spat.

Zakaj naj vstanem, čemu in za koga? mi je rojilo po glavo. In potem se spomnim na Jelko. Na tisti njen žareči obraz, ko me je zagledala. In potem vidim pred seboj zgubani obraz delavke, ki so jo vrgli na cesto po tridesetih letih garanja.

In vstanem, ko zapoje telefon. Odvetnik. Naj nujno pridem ob enajstih.
Bolečina v želodcu, ko čakam. Razburjeni moški stopi iz pisarne. Jaz vam povem, po
pravici vam povem, pobil jih bom! Kot pse! Pa, če grem v arest. Vse!
Prekleta, hudičevo delo! reče odvetnik in prižiga cigareto. Morda zato, ker sva se
videla na razstavi, morda zato, ker vidi kako nemočna sem. A odklopi se le za hip.
Vzdihne. Pomigne z glavo: tu je.

Kdo je tu?

Vaš mož, čaka vas. Jaz sem ga poklical. da se pogovorita. Kot človeka. Da se zme-
nita. Da bo čim manj škode. Sama.

Najraje bi zbežala. Se umaknila.

A vstanem in odidem v sosednjo sobo s klavirjem in violino.

On sedi tam, s hrbtom obrnjen stran.

Tujec.

Nekam manjši je. Kot, da je njegova moč izginila. Klik naredi in nič več se ne tresem.

Klik naredi in pripravljena sem na boj.

Ta človek, ta moški. Ranil me je, poškodoval.

Ta moški, ki je z mano delil čas in prostor.

Tujec.

Ta moški, ki me je zaslužnjil in poniževal.

Ta moški, ki me je pohabil. Končno se spomnim njegovega imena:

Iztok!

Sedi tam. Združen vase. Zdelalo ga je, morda plačuje, morda se je dokončno
zakadil, zapil, prej to kot da bi kaj priznal. In vendar.

Saj se ne bi bilo treba plaziti okoli hiše reče, samo telefonirala bi mi.

Ne pogleda me v oči.

Samo Jelko sem si želela videti, rečem in čakam, da dvigne pogled.

Narašča v meni. Moč. Ne vem od kje.

Najbrž je prav, da se je končalo, reče in še vedno gleda v tla.

Nič se ni končalo, ker nič ni bilo.

Dobro, dobro, nisem se prišel prepirati.

Tudi jaz ne, preveč utrujena sem.

Rad bi, da se razideva brez dram, reče Iztok in končno dvigne pogled.

Te kalne oči. Te povečane zenice. Vidim. Utrujen je. Enako zbit.

Jaz sem za, rečem.

Glej, iz hiše lahko vzameš, kar hočeš, kar misliš, da je tvoje. Izplačal te bom, ne
morem vse naenkrat, po obrokih. Toliko kot je vrednost nadomestnega stanovanja.

Samo Jelka ostane z mano. To je pogoj, počasi izdavi.

V meni narašča moč. Bes.

Meni ni nič do plašcev in kristala. Nič mi ni do garaže in krožnikov! Nič mi ni do
tvojega denarja! Tudi prej sem živela brez njega. Vsa ta leta smo živeli z mojim
denarjem. Ne bom ti govorila, kdo je kaj plačeval. Da sem doma garala kot črna
živina! Sam veš. Vsaj zdaj veš. In ničesar nočem od tebe. Samo Jelko!

Ne, nikoli! Vstane in zakriči.

Vstanem tudi jaz.

Saj ti nič ne pomeni, ne ona ne jaz! sem neusmiljena.

Nikoli! sika in se odpravi proti vratom.

Moja je, vedno bo moja! zakričim za njim.

Se vidiva na sodišču! zakriči nazaj med vrati. Ustavi se ob avtu in že zviija nov džoint.

In potem se sesedem na fotelj.

Jaz sem imel dober namen, mislil sem, da se bosta normalno pogovorila, reče
odvetnik.

Nič niste krivi. Med nama ni bilo nikoli normalno, rečem.

Nemoč se vrne. Udari.

Dobro, reče, bomo pa ubrali drugačne strune.

Povem mu za video kaseto. S težavo, a moram.

Dobro, ne sekirajte se preveč, sem imel že drugačne, težje primere.

In potem ne vem zakaj se spomnim na psihiatra.

Hudičevo delo, rečem in se nekontrolirano zarežim.

Ja, hudičevo delo, se zareži nazaj.

Opazim, da me je klical bivši ljubimec. Pokličem nazaj.

© Franjo Frančič

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Ker me trenutno ni, prosim, da po zvočnem signalu pustite sporočilo, se oglasi tajnica.

Ker te trenutno ni, ker ter sploh ni, te prosim, da me ne kličeš več. Zbogom.

Zbogom!

Zbogom in srečno sem hotela reči. Pa sem srečno izpustila.

Kje so zdaj vsa tista strastna ljubljenja in fuki ! Kje vse obljuje in sladke, rabljene besede?!

25.1.

V petek mi je brat pripeljal še nekaj manjših kosov pohištva. In mamino sliko. Ribnik s čolnom in labodom. Vidim, da se pobiraš, sestra, je bil prijazen in pozoren kot vedno. Zdaj se spet objameva in poljubiva. Zdaj sva se znova zblížala. Kaj bi brez tebe, bratec moj? A, daj, daj nehaj, saj si moja familija, a ne? Ja in ti moja, mu rečem. No, vidiš, gnezdece že imaš. Ja, betonsko gnezdo. Samo nocoj pride Jelka, vsa sem na trnih. Daj daj, vedno si bila dobra mati, nima te biti česa strah.

Res je. Dobra mati sem. Tega mi ne more vzeti nihče.

Ko gre, se znova objameva.

Hvala ti bratec moj, mu rečem.

Daj, daj, trapica, ti samo skrbi zase, mu je nerodno.

Moj dobri brat.

In potem se vsa živčna, ko čakam na Jelko. Nakupim nekaj sveže hrane in se pripravim, da bom sploh prvič kuhala v novem stanovanju. Po tistem bežnem srečanju se mi je odvalil kamen od srca. Blizu trga sem srečala bradatega slikarja. Gledal je mimo mene. Nisem ga hotela nagovoriti, ko me je le opazil. Kar sanjarim, kar odnese me, se je opravičeval. Ste za kavo? je povabil. Ne morem, mudi se mi. Nisem se vam še zahvalil. Dajva, tikajva se, mi je bilo dovolj distance na vi. Prav. No, hotel sem se vam, pardon, sem se ti zahvaliti, da si se oglasila na otvoritvi razstave. No, Igor sem, se je predstavil. Se mi je samo zdelo, da je zardel? Ne, nič ne bom spraševal? Ni bila slaba, sem bila kratka, a iskrena. Zdaj pa res hitim, sem skoraj stekla. In oglasite se, oglasi se kdaj v ateljeju. Prav gotovo, sem odločno pomislila. Moških imam sto let dovolj. Čisto drugače se počutim od pogovora z bivšim možem. Uradno je še, v bistvu pa ni bil nikoli. Tisti papirji na magistratu ne štejejo nič.

In potem sem dolgo ostala pod tušem. Dotaknila sem se svojega telesa. Bilo je, kot da se dotikam stekla. Ne vem kdaj se je zgodilo. Presune te. Ko se spremeniš. Ko se zaveš kako visoka je bila cena.

Samo potem z Jelko je bilo vse super, čeprav sem jo morala čakati na mrazu pol ure. On je takoj odpeljal. Malo sem se bala kaj bo rekla na betonsko luknjo.

Mami, meni se zdi super, tako visoko si, tak razgled imaš. Mami, meni se zdi super, da se nihče ne vtika vate, da živiš v bloku. Mami, meni se zdi super, da je stanovanje tako majhno. Kaj nam bodo, velike, prazne hiše. In potem sva jedli brokolijevo juho, jurčke s smetano, ajdove žgance in čokoladno torto. In potem sva se crtali na postelji in gledali televizijo. Nisem si upala načeti govoriti o bližnji preteklosti, ona pa tudi ni spraševala. Veš kaj si želim? je rekla malo pred osmo. Kar povej, izpolnim ti. V kino bi šla kljub pozni uri.

Stekli sva v januarski hlad. Samo film je bil prelit s krvjo in sestavljen iz ameriških klavsko, akcijskih scen. Po desetih minutah je sama prosila, da greva.

Z roko v roki sprehajali po mestu. Njen zvonki smeh je božal moja ušesa. Njen stisk roke me je pomirjal.

Po mesecu dni sem končno spala kot ubita brez kemije

Sva spali.

Jaz in moja sončna hči.

Prehitro je bila sobota. In izročila sem ji novoletno darilo.

Malo pozno ljuba moja, a od srca. Mi oprostiš? sem jo spraševala na robu joka.

Kaj naj ti oprostim? Hudo mi je bilo brez tebe za novo leto. A čutila sem, da ves čas misliš name. Vem, da me imaš rada.

Najraje na svetu.

Objeli sva se, plesali.

V bistvu, si rečem, srečen človek si. Imaš brata, ki ti ves čas stoji ob strani. Imaš krasno, razumevajočo hči.

Moja sončna hči ima lunin obraz.

© Franjo Frančič

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Moj ponos in moja sreča.

Če vse drugo ne šteje, nima smisla, je ona moj smisel. Na nek način moj uspeh.

Moja radost in moja sreča.

27.1.

Nedeljsko jutro sem samo lenarila. Prav prijalo je. Kolikokrat sem morala garati kot črna živina. Po službi. Ponoči, med prazniki. Kuha, pospravljanje, likanje, nikoli konca ne kraja.

Zdaj pa sem se samo pretegnila in obrnila na drugi bok. Kakšno razkošje, spala sem lahko do desetih.

Samo nemalo sem bila presenečena, ko me je bivši ljubimec čakal pred stolpnico.

Niti iz avta ni šel, samo šipo je odprl.

Zakaj me nič več ne pokličeš, zakaj me ne poiščeš, je govoril, kot da se ni nič zgodilo.

Vseeno mi je bilo.

Saj sem te klicala. Si pozabil? V norišnici sem bila? Kaj pa boš ti z žensko, ki je bila v norišnici?! Z žensko, ki je nora! sem bila pikra.

Ne govori tako. Ni mi bilo vseeno. Tudi meni ni lahko.

Eeeegooooooo! sem zatulila na vso moč.

Prestrašil se je.

Ta prekleti moški ego! Dovolj mi je tega.

Čisto ubog in preplašen je bil.

Opazila sem, da ima plešo. In rumene zobe.

Opazila sem, da je čisto povprečen, zafustriran obrtnik, ki si rad privošči dve ženski hkrati. Kruh in posladek. Moški, ki me ni imel nikoli rad. Moški, ki me je potreboval le za posteljne vaje, telovadbo.

Saj sem spraševal v službi po tebi. Celo s hčerko sem govoril, je poskušal.

Njo lepo pusti na miru. In pojdi lepo domov. Midva sva končala. Imel si priložnost, zapravljal si jo. Nikdar ne boš vedel kako sem te ljubila, kako sem te potrebovala, je vrelo iz mene.

Samo...

Nič, samo, konec je! sem ga prekinila.

Pa je, kar čakal.

Čao, bao! sem mu zabrusila napol v smehu.

Ne vem od kje mi ta moč? Ta silna moč!

In potem sva dve uri čekali z Jelko po telefonu in se veselili naslednjega petka. Bivši ljubimec pa je v avto še dolgo zaman čakal na čudež, da se vrneva v čas, ki je nepreklicno minil za zmeraj.

28.1.

Zgodilo se je samo od sebe. Čisto naključje. Srečala sem črnolaso, okroglolično Majdo. Sošolko še iz osnovne šole. In sva šli na kavo. Kje si pa ti, si še živa, sem jo spraševala. Živa, pa še kako živa, se je smejala nazaj. Kaj nisi ostala tam v Indiji, Amsterdamu kamor si tolikokrat romala? Kje je že to, mimo je. Zdaj romam samo še v vrtec, po dvojčka. Ne boš verjela: Peter in Pavel sem jima dala ime. Moža sem nogirala. Zapil se je. Tudi jaz sem ločena. Pa kaj, kaj nam morejo ti kurci? In, kako drugače? Nič, službo iščem? Ne mi govorit. Ma ne boš verjela. Tri dni nazaj mi je pobegnila moja delavka na sprejemu. Kakšnem sprejemu? nisem razumela.

Fotografski studio imam v centru mesta. Kaj takega! Uspela si. Lahko se tako reče.

Sam svoja gospa sem, to pa je tudi nekaj. No, kaj, boš poskusila? me je vabila.

Samo jaz sem delala prej na založbi, v računovodstvu. Daj, daj, saj ni kakšna umetnost. Sprejem filmov, sprejem strank, vročanje že opravljenih zadev. Hej, pa še finance mi boš urejela.

In sem sprejela. Zato, ker sem potrebovala denar. In delo je bilo začuda razgibano, zanimivo.

Napredovala sem. Imela sem najeto luknjo v bloku in službo. Zdaj me je čakala najtežje.

Ločitvena razprava.

6.2.

Nenavadno mil februar. Kot da ni zime. Bliža se praznovanje mojega rojstnega dne.

In ločitvena razprava. Kar strah me je. Z Jelko se redno videvava. Včasih jo počakam pred šolo in greva na kremšnite. Dvakrat sva šli v gledališče. Iztok nima nič proti, kot

© Franjo Frančič

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

ponavadi je odsoten. Ženska, ki jo je najel za gospodinjo je še vesela, če jo razbremenim. Da, zdaj mora plačevati, da se mu streže spredaj, zadaj. Seveda pa, drugače je, življenje se mi je popolnoma spremenilo Samo sem se hitro prilagodila. Morala sem se. Seveda pa, mučno je. Vse to tekanje okoli odvetnika. In potem litanije na socialni. Neuspeh poskus pravnega sestanka. Tempo je. Melje. A enak je za vse. Plavati moraš s tokom. Ali potoneš. Samo vrnila se je moč. Energija. Ne vem kako naj rečem, po tistem obračunu z bivšim ljubimcem je bilo lažje. Po besednem boju z bivšim možem. Tudi bivša služba je pozabljena. Nič lažje ni. Nosiš s seboj. To prtljago. Ne moreš se spremeniti. Hrepeniš po drugačnem načinu življenja. Smo ljudje, ki težko živimo sami. In jaz sem očitno takšna. Samo, ne bom se več zapletala v neresne, površinske zveze. No bom več iskala moškega na silo. Čeprav je navada. Kliše, šablona. Na obešalniku visijo moške hlače. Zato nisem nič boljša. Zato lahko razumem ženske, da živijo z moškimi, ki jim komaj kaj dajejo. A so tam. Kot pralni stroji. Kot predmeti so, ti moški. Navadiš se jih. In ne znaš več oprati perila na roko. Samoumevno je, da živiš z moškim. Tako te vzgojijo. In potreben je pogum, strašen pogum, da se odtrgaš. Da ne živiš enako kot čreda. Zato tudi Igorju nisem dajala niti najmanjšega upanja. Ko je delal na tem, da so se najine poti srečavale. Ko mi je podaril sliko s parom srebrnih konjičkov. So to konji iz cirkusa ali kaj? So to vlečni, delovni konj? So to dersirani konji? sem ga spraševala. Ne, to so konji v divjini, se je izmazal. Čisto prijazen je bil, nevsiljiv. Nekako zgubljen. Samo sem si rekla, dovolj imam, za leto, dve. Ne bodo me uničili, ti moški. Ne bom se uničila sama. Najprej moram misliti na Jelko. Že tako ji je dovolj hudo, pa tega ne pokaže. Samo človek ne more živeti v zraku. Potrebuje družbo. Dotik, človeški glas. Nekoga, ki mu zada bolečino. Da jo zada komu sam. Da začuti, da živi. Da ne vegetira. Človek je takšne vrste žival, da je rad nesrečen. Navadi se te nesreče. Pestuje jo. Človek rad trpi. Celo vero je naredil iz tega. Samo, sem si rekla, še to prebrodim, samo, da si hči priborn nazaj, pa bom uživala. Počela bom tisto, kar nisem nikdar v življenju. Vpisala sem bom na trebušni, orientalski ples. Potovala bom. Morda se spet vpišem na faks, ki sem ga pustila v prvem letniku. Morda bom imela vrt. Vse je odprto, sem se prepričevala. A v bistvu sem moškega pogrešala. Počasi tudi fizično. V bistvu se bila čisto povprečna ženska, ki si želi svojega moškega. A zdaj sem vedela: ne za vsako ceno. Kaj misliš, so ljudje dobri? je spraševal na enem od dolgih sprehodov. Ne vem, morda srečujemo nepravice. Črno in belega ni. Vsak med nami ima dva pola, sem mu rekla. Prava filozofinja si, se je čudil. Samo v moj atelje pa si ne upaš priti? Samo muzala sem se. Kot ljudem, ki so prihajali po fotografije. Videla sem jih kako jemljejo ven fotke in jih s pričakovanjem opazujejo. Videla sem tiste njihove izraze preden so si znova nadeli maske. Spomnila sem se moje prve ljubezni. Mojega fotografa, ki me je nekoč davno za novo leto peljal na morje. Poiskala sem te fotografije med kartoni. Tam ob svetilniku je stala deklica razmršenih, dolgih las. daleč je bilo. Samo poznala sem jo. Še vedno je živela v meni. Še zmeraj je enako sanjarila in hrepenela.

In to je bil ves njen greh.
Noči so lahko tako hladne.
In dolge.
Da tipaš po postelji.
Da si želiš, da bi bil bilo kdo ob tebi.
A ga ni.
In samota ima nešteto barv.
A vse nosijo v sebi bolečino in hlad.
ne vem katera sobota
Spet se vrne, takšen prazen dan.
Ležim na postelji. sama. Poskušam se igrati. Ne gre. Ne morem. Preplavi me, Melanholija. Mar bo vedno tako?
Vse je brez smisla. Čemu se trudim in mučim? Koga varam, komu lažem? Bom zmogla sama? Kje so angeli varuhi? Prime me, da bi vzela steklenico štoka in se zapila do kome. Prime me, da bi šla ven in ustavila prvega moškega. Neznanca. Prijela bi ga za roko in peljala v svojo betonsko luknjo. Posilila bi ga. Tako spet žge. pod pasom. Peče in boli. Če se dotaknem napetih bradavic na prsih.
Kaj je to z mano?
Oprham se hladno vodo.

Kje je moja Jelka? Moja sončna hči?
Ne morem živeti brez nje!
In potem po čudežu zazvoni telefon.
Mami, ne morem spati, reče.
Ti povem pravljico?
Ja, povej mi pravljico.
In potem ji pripovedujem in pripovedujem.
Samotna noč izgubi svojo moč.

20.2.

Dva dni pred mojim rojstnim dnevom sva se srečala na sodnji. Pepelnato siv je bil v obraz. A pripravljen na boj. Plešasti sodnik si je popravljaj zlati okvir očal, ki so mu lezla na nos. Vsak je povedal svoje. Svoj plat zgodbe. Odvetnika sta navedla suhoparne podatke o življenju moškega in ženske. Moški in ženska, ki sta se ločevala nista vedela kaj se točno dogaja. Kako naj bi svoje življenje zajela v uro, dve? Kako naj bi opisala vse temne in svetle trenutke, ki sta jih preživela skupaj?
Samo hči bom obdržal jaz! je rekel moški.
Ne, hči bo z mano! se v krik ni mogla zadržati ženska.
Bilo je, kot da nisem prisotna, kot da tam sedi neka druga ženska.
Prosim, prosim, me je miril sodnik.
Saj moja Jelka vendar ni predmet, živ človek je! Midva sva postala predmeta, samo ne dopustite, da postane tudi ona! se nisem mogla ustaviti.
Odvetnik me je potegnil nazaj na leseno klop.
Tako ne gre! je bil besen.
Mož ni vedel ali naj uporabi težko orožje. Konec koncev, ga nisem imela za popolnega pokvarjenca. Morda je bil tudi on sam vsa ta leta, ko se je prebijal skozi življenje. Morda tudi njemu ni bilo veliko tega prihranjenega. to, da ni imel svoje družine. Svojih korenin. Nisem ga hotela opravičevati. Pravi pesjan je bil. Skoraj uničil me je. Le redko mi je stal ob strani. Poskušal me je uničiti. Ni mu uspelo,
In potem sem spoznala: ni znal, ni zmozel ljubiti.
Samo sodnik je bil neusmiljen. Jelka je dodelil njemu. Meni dvakrat mesečno obiske za vikend. Dva krat po dva dni ali, če se ne dogovorita drugače. Pa ni štel to, da sem iskala druge moške. Ni štel to, da sem bila v norišnici. Ne, češ, da nimam primernih pogojev za bivanje. Kot je navadeno v spisih.
Kar sesula sem se vase. Tako me je prizadelo. Ker morda, res nisem bila vzorna žena. Samo svojo hči sem ljubila z vso svojo dušo in vsem svojim bitjem. Bila je najboljši del mene. Moja meso in kri. Moje sanje in moja ljubezen.
Vseeno sem se s sodišča vrnila v službo. Kot avtomat sem odgovarjala strankam.
Skrila sem bolečino. Zakopala sem jo vase.
Samo noč je bila en sam pekel.

22.2.

Vedno sem sovražila praznovanja in rojstne dneve. Samo Jeklina čestitka s čipko, ki jo je naredila sama, je bila na častnem mestu. Brat mi je navsezgodaj prinesel šopek belih vrtnic in keramiko delfinčka. Igor je poslal grafiko. Čreda konjev, ki teče v zlati pokrajini. Dva sta bila spredaj. Ona in on.
Do dvanajstih se je vleklo. Mislila sem poklicati Iztoka, da bi obiskala Jelko, da bi jo peljala na večerjo. Ne vem, morda je bila telepatija, stal je pred lokalom in nervozno kadil. Nekoč moj moški. Moški, ki je z menoj delil mnogo let. Če ne bi bilo starega vrača, bi morda še leta ostala skupaj. Lagala si bi, prikrivala, živila drug mimo drugega. Morda bi kot drugi, igrala tako dobro, da bi dočakala zlato poroko. Vsa siva in solzna bi sedela ob radiu. Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. Jedla bi slavnostno kosilo in si rekla: hej, saj niti ni bilo tako slabo!
Grevna na kavo? sem ga povabila.
Ne, kar na hitro se zmeniva, je gledal v tla in s čevljem risal kroge po umazanem snegu.
Množica je divjala mimo.
Čas je obstal.
Veš, ne znam povedati. Samo nisem si želel, da bi bilo tako.
Ne bova zdaj o krivdi, sem mu rekla in ga nepremično fiksirala s pogledom.
Ne to. Žal mi je, da sva se razšla na takšen način. Žal mi je zaradi Jelke. Kljub vsemu jo imam rad.

© Franjo Frančič

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Vem, da jo imaš rad, sem ponovila za njim.
S tistim, kar sem imel, sem poskušal imeti rad tudi tebe.
Samo je premalo.
Ja, premalo je, je ponovil Iztok.
Stopila sem k njemu in ga pobožala po laseh. Nisem še videla tako zlomljenega in osamljenega človeka.
Vračam ti to, je molil video kaseto.
Iztok, morda je to najlepše darilo, sem mu rekla.
Ne, ni to, samo, veš, Jelka, najina hči, edino kar je vredno v mojem zavoženem življenju, rada te ima, ne more živeti brez tebe, tako je to, zato, naj živi s tabo, pusti paprije, samo rad bi, da je srečna in z mano ni, kot nisi bila ti, kot ni bil nihče, se je trgalo iz njega.
Hotela sem ga objeti. Morda zadnjič. Morda prvič.
Ves čas sem globoko v sebi slutila, da je dober človek.
Samo ni zmožel objema, obrnil se je stran in stekel.
In jaz sem obstala na stopnišču.
Ves čas pogovora sem bila stopnico višje, sem pomislila.
Napetost je popustila. Šlo mi je na smeh.
Mimo so prišli otročki iz vrtca. Pari so se držali bele vrvi. Njihovi koraki so bili tako mali. Drobčkani.
Obliznila sem si ustnice in prižgala cigareto.
enkrat blizu pomladi
Nikoli nisem verjela v prijateljstvo med moškim in žensko. In naj se je Igor trudil na vse pretege, nisem mu dovolila blizu.
Preveč sem plačala, preveč je bolelo.
Da bi ponavljala napake Da bi se zapletala.
Igor je stopil v trafiko po cigarete.
Močan stisk roke za vrat. Kot elektrika. Čisto otrpnem.
Znan vonj po ceneni kolonjski.
Šok. On je. Stari vrač!
Kaj, kaj nisi v zaporu?! komaj izdavam.
To bi rada? Odpustili so me, nedolžen kot suza! je rezgetal.
Iztrgam se mu.
Kaj hočeš od mene, pusti me?!
Nič se ni spremenil. Siv in mogočen. Jeklenega pogleda.
Samo uroka ni več, ne more me zlomiti.
Saj veš, moja si, z menoj greš, me je prijel za zapestje.
Star, pohoten norec stoji pred mano.
Nikoli! sem zakričala, da so mimoidoči zastali in se oprezali kaj se dogaja.
Kaj, kaj je zdaj to, kaj hočeš od nje?! se je končno vrnil Igor.
Grobo ga je odrinil.
Ti pa črta! Briši! je stopil proti njemu.
Igor je stopil predme in ga odrinil nazaj.
Pest starega vrača ga je zadela v arkado, ki je počila kot balon in ulil se je slap krvi.
Samo Igor se ni premaknil niti za ped, nagnil se je nazaj, ves krvav je stal tam pred menoj in me branil.
Nič ji ne boš storil, nič, samo preko mojega trupla! Je izdaval.
Kri mu je curkoma lila niz lice.
Stopila sem čisto k njemu in ga objela, da sem začutila toplo rdečo reko na njegovem obrazu.
Jebo vas, bog, bog vas jebo! je stari vrač vrgel kletev in se umaknil.
To je bilo to.
Tako je Igor postal moj moški.
S krvjo je zapisano.
maj
Vsi trije smo odšli na morje.

Na prednji polici avtomobila leži knjiga : D. H Lawrence: Ženska je odjezdila.
Jelka se je ostala v otroški igralnici pri bazenu.
Vsa nasmejana je. Vsa žari.

Igor me je odpeljal na obalo.
Spet sem stara enajst let. Spet je tako kot prvič.
Za skalami je našel oazo drobnega peska.
Veš kako si me prvič nagovoril? ga vprašam.
O, dobro vem: dama moja, jutri imam otvoritev razstave, vas lahko povabim?
Ne ne, ni točno: bi me hoteli počastiti s svojo pristonostjo?!
Smejiva se.
Razgrne spalko.
Počasi me slači.
Razprem se.

Dotakne se mi ga

Užitek.

Čisti užitek.

jesen

Šele, ko sem po selitvi našla odpakirala stare kartone sem našla zvezek z dnevnikom. Ljubeče sem ga pobožala in stisnila k sebi. Morda ja patetično in narejeno, samo ne morem si kaj, da me ne bi stisnilo pri srcu. Posebno zdaj, ko se je življenje umirilo. To sem si želela, delala sem na temu. Samo spet je nedelja, nekoč sem zapisala: obupna nedelja.

nedelja 7.9.

Tako je, kot da ima samota tisoč obrazov. Ta sedanji je prijaznejši. A vendar. Ne vem od kje ta namir, ta melanholija? Igor je teden dni na likovni koloniji. Saj se slišiva vsak dan po telefonu, samo, pogrešam ga. Jelka je pri Iztoku. Razvaja jo, kupuje ji vse živo, časa pa ima komaj kaj. Spremenil se je, postaral. Človek, ki sem ga nekoč skoraj ljubila. Človek, ki me je, prizadel, ranil. In vendar, moraš vsaj misliti na tisto, kar je bilo svetlo, vredno. Po drugi strani pa, zakaj bi si lagala? Vem, da, če bi bilo pred meseci, bi me Igor vzel s sabo. Saj ne rečem, morava si pustiti prostor, ne smem ga dušiti. Samo, eno je, ko sva bila še ljubimca in sva se srečavala. In drugo je zdaj, ko živiva skupaj. Saj ne rečem, ne bom ves čas tarnala, samo zna se po dan, dva, zapreti v atelje. Tudi ne vem čemu sva tako hitela z najino cigansko poroko. Morda me je bilo strah, morda podzavestno potrebujem neko varnost, okvir, po pravilih večine. Čeprav si tega ne priznam. Saj ne rečem, podaril mi je najlepše poletje v mojem življenju. Mesec dni življenja na otoku je bil pravljichen. Jelka je bila z nama deset dni, nato je dopustovala z bivšim možem. Kaj naj rečem, fer je bil, čeprav mu ne bi bilo treba mi je izplačal pol hiše. Tako sem lahko zapustila betonsko gnezdo in nam kupila staro stanovanje. Kaj zato, če ni komfortno, ima pa vonj in prelep pogled na reko. Preveč energije imam, preveč časa. Že dolgo razmišljam, da bi najela ali kupila kos zemlje blizu mesta. Tudi Igor je navdušen, ne vem, če me sliši, če je res, samo časa ima malo. Že dolgo pripravlja razstavo, ves nezadovoljen je bil, ker je moral prevzeti nekaj oprem za knjige in ilustracije. Ker bi mu bilo izpod časti, da mu jaz dajem denar. Meni je vseeno, on pa zna biti trmast in preponosen. Tako gre to, ko živita dva skupaj, spoznavata se, čudita. Takrat sem zapisala: zapisano s krvjo! Zdaj je kot patetičen odmev. Samo stari vrač je končno dobil svojo zaslužen kaznen. Dve leti in pol aresta. Ne mislim nanj. Skoraj nikoli. A tista strast v meni, kot ogenj je. Zato je bilo poletje na morju tako čudovito. Zbujala sem ob svojem moškem. Vsak dan sva se ljubila. Zdaj pa, ga moram včasih skoraj prositi. Ne, ne bi se mu rada vsiljevala. Samo tako včasih pač je. Ne vem, bom večno nezadovoljna? Po drugi strani pa, srečala sem sodelavko iz založbe. Res nismo bili največja firma, samo, vse je šlo v maloro, vsa zagarana je na zavodu za zaposlovanje in prosjači okoli za honorarno delo. S svobodo je tako, vzeti si jo moraš. Kaj je svoboda?

Življenje te prej tako zbrca, da si ne upaš več, da si zadovoljen s tistim malim, kar imaš, da pogleduješ drugam in ugotoviš, da imajo drugi še manj. Da se spominjaš za nazaj in si srečen, da tako je, kot je. Morda je vsa umetnost sprejeti življenje takšno kot je. Samo, ko si želim moškega, dotika, ne morem drugače.. Boli me pod pasom, peče, bradavice na prsih mi nabreknejo, kot da bodo eksplodirale. In si moram spet pomagati sama.

Proti večeru se vrne Jelka. Vsa načikana je. V nosu ima zlat uhan. Ne težim ji, ne

© Franjo Frančič

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

omejujem jo. Samo čudim se. Kako zdrži ure pred računalnikom. Kako ure bulji v popstars. Med stotinjami deklet iščejo prave tri, ki naj bi postale zvezde. Ko se ob nočeh zazrem preko balkona v zvezdno nebo, čutim, da mora biti tam zunaj nek načrt. Ne verujem, samo nekdo mora biti za vsemi temi zvezdami. Oči mi je obljubil skuter, reče Jelka iz svoje sobe. Proti sem, odločno proti sem, zdaj se bom pa še tresla zate, ko boš vozila z motorjem okoli! sem ostra. In potem pride v poznih urah Igor. Obajme me, niti do hrane mu ni, kar pade v posteljo. In jaz sama stojim na balkonu, kadim in sprašujem zvezde.

10.9. sreda

Včasih, ko se žalost brez razloga naseli v meni, se odpravim po mestu. Na srečo imam takšno službo, da mi ni treba ves čas čepeti v pisarni, ker smo se razširili, Majda pač zna. Ona, ki ji nikoli zmanjka energije, za biznis, potovanja in svoje nove in nove načrte. Včasih imam občutek, da se ne more ustaviti, da ji zmanjkuje časa. Zdaj imam pomoč pri sprejemu in po potrebi honorarne sodelavke. To je pravilo, da zaposlujemo zgolj ženske. Ker težje dobijo posel. Majda tako hoče. Saj se včasih spomnim vseh tistih dolgočasnih let na založbi, let v veliki hiši, kjer sem prebivala kot najeta sužnja. Samo bivši mož nima nobene moči nad mano. Ne vem kdaj se zgodi. Včasih se mi zdi kot kup dreka. Praznega pogleda. Kaj mu pomaga ves ta denar, kaj, da je v hiši naselil mlado plesalko, ki jo je staknil v kdove katerem klub in zdaj vse dni ljubusumen divja za njo. Samo za motor sem odločno proti, sem mu rekla po telefonu, ko sva se dogovarjala kdaj bo prišel po Jelko. Kar z njo se zmeni, se je izmuznil. Samo ne bo me, kar tako odslovil, ne. Nisem pozabila, nisem mu odpustila. To prepuščam drugim. Po dolgem času sem se znova nasmejala, ko sem srečala mojega psihiatra. Takoj me je prepoznal. Iz vseh žepov so mu moleli lističi in listki. Kot kakšen pesnik ste? sem mu rekla. Torej veste, pa vi ste jasnovidka. Res jih pišem, nič me ni sram! A zase. In, življenje, kako? Gre. Kam? Ne vem, sem mu odgovarjala v smehu. Ne verjet, veste, ko se že zdi, da je vse mirno, da je vse lepo in prav, da teče kot namazano, tika taka, življenje je kurbir, gotovo vam kaj pripravlja, zato, pazite se, je skoraj recitiral. Mar ni v tem čar? se nisem mogla nehati smejat. Morda imate prav, kaj pa vem, no, lepo vas je bilo srečati. Igor je sredi priprav na razstavo. V Oglasniku sem si obkrožila nekaj ponud pod zemlja v najem in prodam kmetijsko zemljišče. Saj je vseeno, če je jesen, če nisem nikdar kmetovala. Rada bi, če ne drugega bi imela neko leseno uto in par rož. Ker mi ostaja preveč časa, ker ne bi rada, da ga izpolnim samo z tuhtanji. Dovolj mlada sem še, da bi imela z Igorjem otroka. Samo me je strah. Že za Jelko me je strah. On pa tudi nič ne omeni. Samo potem me, kar naenkrat presenetiti, očara... In mi v službo dostavi tak velik, faličen kaktus, da vsi zardevajo. Veš kaj, raje si v ateljeju nabavi malo večjo posteljo, ga dražim. Samo pazi se zvečer, mi odgovarja v enakem tonu. O bog, si rečem, kako malo je treba, da sem srečna. Samo zvečer ga ni, samo listič, da dela in poljubi. Ko se vrne sredi noči, ga napadem. Nima se kam umakniti. Primem ga in ga peljem vase, toliko časa se igram z njim, da se ne more upreti. Igram se sama iz njim. Ko mu pride, sope kot rudar. Saj me boš uničila, čisto uničila me boš šepne in pade v globok, miren spanec. Jaz pa vstanem in jem. Kadim. Noč je tako mirna.

Tako tiha, lepa.

sobota 13.9.

Res si ne morem pomagati, takšna kot sem, pač sem. Pride samo, počutim se kot usmrajena mlaka. Vrne se. Spet sem v sobi, tema je. Vidim snop svetlobe izpod špranje starih vrat. Slišim premike in vreščanje. In potem tisti tihi, piskajoči glas, ko on prodre v njo. In potem vzdih in ječanje, vse glasnejše, dokler se vsa mokra med nogami ne prebudim. Potipam po postelji. Igorja spet ni bilo. Ne vem, mi je usojeno, da spim v postelji sama? Ne vem, morda sem se preveč vrgla iz ene scene v drugo, preveč ranljiva in prestrašena sem bila. Preveč je navaljeval, prehitro je bilo vse skupaj. Saj ne, da mi je žal, vedela sem, da poletje ne more trajati. Samo potem potrebujem eno uro, da se postavim na noge. Kot stara baba z razpuščenimi lasmi v kombineži pijem kavo in kadim. Rekla mu bom, konec koncev je čas tudi za prepir. Ne vem, toliko časa sem bila strežnica, odvisnica, nisem vajena, da se odločam

© Franjo Frančič

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

sama, Če me ne sesuje, če nisem na dnu. Kje so vsa tista leta, ko sem čakala bivšega moža z večerjami, ko sem mu pripravljala obleko, zajtrke, ko sem bila za vse sama. Mar si tudi nisem kriva sama? Sploh zmorem živeti ne, da bi se naslanjala na koga? Samo, rekla mu bom. Jelka je prespala pri prijateljici. Seveda bi raje, da bi bili vsi trije skupaj, čim več časa. Samo nič, obkrožila sem tri oglase za zemljo, sončna sobota vabi. Ob reki se na klopici zbira prva gruča klošarjev. Podajajo si steklenico in kadijo. Včasih dam euro, dva, ne prepogosto, da mi ne bi težili. So oni srečni? Tam na klopi, zapiti, s popolno svobodo. Z eno samo skrbjo, da si priborijo steklenico vina. Z eno samo željo, da ubežijo tej preveliki svobodi. Ne vem kaj je to z ljudmi. In tiste sanje. Novo leto je bilo. Mama je bila, mama in njeni ljubimci.

Z najemom blizu mesta ni nič. Tip, ki sem ga iskala dve uri je hotel astronomsko vsoto, da mi odstopi svojo krpo zemlje. Leta sem vložil v to zemljo, leta in leta, je ponavljal. Vse soboto, vse nedelje, sode imate, za vodo, uto, orodje, še gnoj za naslednjo pomlad in lega, kako lepa lega je tu, zemlja pa, kot puter, pa ograjica, se ni mogel ustaviti. Niti v sanjah si nisem predstavljala, da bom imela vrtič med stotinami drugih vrtičkov, zaplato zemlje, obkoljeno z drugimi ograjenimi vrtički. To je tako kot živeti v bloku. Jaz ne bi mogla. Seveda, ko sem bila prisiljena, sem sprejela vsako rešitev. Samo, zakaj bi vzela ta mali ograjeni vrtiček? Res ne vem.

Drugi oglas je bil petindvajset kilometrov iz mesta, že mimo barja. Bakreno rdeče listje se je lesketalo v soncu, mavrica me je čudežno pomirjala. Staro hišo na koncu vasi sem zlahka našla. Stari mož je bil močno naglušen. Zaradi zemlje sem prišla, ga nagovorila. Nič ne bom kupil, me nič ne zanima, mi je odgovoril. Šele, ko je stopil čisto k meni in me gledal v ustnice, je dejal glasno: A zaradi zemlje ste, nerad prodajam. Njegov bobneči glas bi me skoraj prestrašil. Vzel je slušni aparat v roke. Veste, baterija je šla, sin pa pride šele za praznike, če pride, vnukov tudi ni, veste, je skoraj kričal. Veste, pa boste vi delali na zemlji ali jo boste imeli samo za piknike, veste, je nadaljeval v enakem tonu. Veste, moj sin in snaha, prekomot sta, vnuka pa sploh ne bi zgubljal besed, veste, se je odpravil proti obronku gozda. Ravno sem hotel nekaj reči, ko je spet zagrmelo: Veste, govorijo, da je tu močvirnato, samo, to, kar jaz prodajam, moram, to je gori v klancu, do tam voda ne pride, pa še lani sem sejal deteljo, zemlja je spočita, krompir vam pa rodi, debel, kot moja pest. Ustavila sva se med pred gozdom, na položni vzpetini. Vsa dolina je bila na dlani. Lepo je, sem rekla. Ja hudo, hudo, me je spet narobe slišal. Samo, prodajam, ker nihče noče več obdelovat, štiri hektarje imam, kaj naj z njimi, bo vse zaraslo. Tri tisoč petsto metrov je, samo zidati se ne sme, ne dovolim, veste! Kaj lesenega, majhnega, sem zatulila, ko se je obrnil k meni. O, to pa že. Veste, midva z možem bi bila zainteresirana, sem ga skoraj oponašala. Za zemljo je postavil manjšo ceno kot tisti vtičkar. Pustila sem mu aro in mu obljubila, da se vrnem naslednjo soboto. Ponudil mi je ogromno, žilnato roko. Veste, saj ne bi prodajal, samo moram, penzija ni niti za položnice, moji pa. Samo zamahnil je roko.

Doma me je v dnevni čakal šopek rož. A stanovanje je bilo prazno. Na hodniku se je pretegovala mačka. Zelene oči so se ji skrivnostno svetlikale.

17.9

Bil je siv torek, ves čas se je pripravljalo k dežju.

Ne vem, enkrat se je moralo zgoditi. Že v nedeljo sem Igorju omenila za zemljo. Malo prej me je razburila Jelka, da dela tečaj za cesto prometne predpise. Ne, sem rekla, zima je tu, ne, pred srednjo šolo ne boš vozila motorja, pa konec! Pred nosom mi je zaloputnila z vrati, tako, da je malo manjkalo, da bi šla za njo in jo zlasala. Le kaj si dovoli. Igorju sem pričela pripovedovati za zemljo, pa se je videlo, da me komaj posluša. Nisem se mogla zadržati, ko je dejal, da ima samo še štirinajst dni časa, za pripravo razstave. Samo ti, ti, ti! Misliš, da ne poznam tega, kaj?! Pa še to, ne vem zakaj si tako silil s poroko, da zaživiva skupaj, ko pa prideš sem spat enkrat na teden! Čudil se je mojemu izbruhu, take me ni poznal. Mislil sem, da me razumeš, je rekel kot jagnje. Saj te razumem, samo, daj razumi ti mene. Poslušaj me kaj ti govorim, tu sem, pred teboj sem! se nisem mogla pomiriti.

Zvečer je bil ves meden. Ljubila sva se dvakrat zapored. Ne vem, sem si rekla, če bo treba, bom ves čas tulila nanj.

Jelka ni zvečer z menoj spregovorila niti besede. Po prstih sem se odpravila do njene sobe in ugasnila malo luč na mizici. Čisto tiho sem odšla v kuhinjo in spila kozarec vode. Prižgala sem si cigareto, samo na balkonu je bilo že prehladno, tako, da sem

jo po nekaj dimih ugasnila.

Legla sem k Igorju. Vse je bilo lepo in prav. Preplavila me je sreča, da sploh nisem vedela kdaj sem zaspala.

21.9.

V soboto sva s starim kmetom podpisala kupoprodajano pogodbo. Prinesla sem mu baterijo za slušni aparat. Presenečen je bil, skoraj ganjen. A tujki tega ni hotel pokazati. Stopil je do shrambe in nama natočil jabolčnika. Torej, boste zemljo tudi obdelovali? je kar naprej spraševal. Seveda bom, samo mi boste malo pomagali, ker imam dve levi roki, nimam pojma o pojmu. Človek se hitro nauči delati na zemlji. Samo rad jo mora imeti. Imela sem občutek, da naju nekdo opazuje.

Rad imeti, se mi je vračalo kot odmev, ko sem se vozila nazaj proti mestu. Jelka je bila pri Iztoku, ki se je končno rešil tiste pol mlajše plesalke. Prosila sem ga naj ji raje kupi smuči namesto vespe. A si ni dal dopovedati. Igorja ni bilo, tako, da sem za dve uri popoldne zadremala in se lotila pospravljanja.

In potem spet tisti nemir. Ob temi sem se odpravila do ateljeja. Obstala sem kot šokirana. On in prijatelj sta gostila in zabavala dve mladi pičkici. Prizadelo me je, nisem se kontrolirala.

A ja, to so tvoje priprave na razstavo, se imamo lepo, kaj, domov te pa skoraj ni, potem pa še danes spi tukaj, družbo boš že imel, nič ne hodi domov, nič, preklet kurbin sin!

Saj, morda ni bilo razloga. Samo videla sem tisti izraz pri dekletih, tisto ponujanje. In Igor ni bil noben angel. Jaz ga moram včasih prosjačiti. Spet sem enako kot prej sama. Samo, da me on ne izkorišča, ne žali. V bistvu pa je enako. Zaloputnila sem z vrati. Nisem ga čakala, ko je stekel za mano.

Po dolgem času sem obiskala mojega ljubega brata.

Vse od poroke se nisva videla, sestra.

Ja, slabo vest sem imela. Dolgo v noč sva pila in klepetala. O vsem in ničemer.

Veš, ljubi bratec moj, naj bo karkoli, takoj na hčerjo si ti na prvem mestu v mojem srcu. Se spomniš, kako sem te pogrešala, ko te je mama pri sedmih dala v rejo?

Nikoli ne bom pozabila časov, ko mi je stal ob strani, ko ni bilo nikogar.

In potem sem zanalašč prespala pri njemu na kavču, v dnevni. Naj Igor malo razmisli.

Ne morem več tako naprej. Naj ve. Ne morem iti po enaki poti, ki sem jo prehodila.

Potrebujem moškega ob sebi. Pa amen.

22.9.

nedelja, čudna nedelja.

Imeli smo tih dan. Jelka je dobila skuter, ki je ves bleščeč skupaj s čelado čakal v kleti. Igor je poklapan sedel za mizo. Kje si bila včeraj? je končno vprašal. Ah, s prijatelji smo se zabavali, sem izzivala. Jelka se je kot v starih časih umaknila v svojo sobo. Ne resno te vprašam? je nadaljeval Igor. Stopila sem do njega, nisem mu mogla zameriti.

Glej, smo mi trije sploh družina? Drug mimo drugega živimo, sem bila direktna.

Žal mi je, res mi je žal. Samo, da ne boš misila, da sem te varal?!

Nič ne mislim, nič ne vem, samo prosim te, da se pogovarjaj z mano, bodi ob meni, samo to.

Ne bom se opravičeval, prosim te le, da počakaš še teh nekaj dni, da je razstava mimo. Včasih se mi zdi, da bom znorel. Žal mi, da nisem šel včeraj s tabo.

Pa saj nisem kupovala to zemljo le zase, za naju, za nas tri. Včasih se vprašam, če te sploh poznam?

Vstal je in me objel. Vse se mi je podrlo, nisem mogla zadržati solz.

Veš, sem rekla, ne bi mogla iti še enkrat čez vse, res ne.

In je bilo najhuje mimo. Jelka, pa kot Jelka. Takoj je izkoristila priložnost.

Mami, da, prosim te, narediva samo poskusni krog okoli hiše, mami, daj mami.

Tisti njen pogled, izraz, ki se mu ne morem upreti. Mojemu otroku, moji ljubici.

In sem dovolila. Samo prej sva se zmenili, da se pred pomladjo motorja ne dotakne.

Dokler ne naredi izpita, dokler ne dopolni petnajst let.

Kako srečna je bila, ko je v prvi temi krožila po dvorišču.

Mami, mami, pridi, te bom peljala.

Ne vem, morda se tudi sama ne znam pogovarjati, odpreti. Zakrnela sem v tistih letih terorja in hladu.

Ne vem, včasih padam iz depresije v evforijo.

© Franjo Frančič

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

In Igor mi je obljubil, da gre naslednji teden z mano na deželo.

24.9.

V torek popoldne se je ohladilo, zadišalo je po prezgodnji zimi.

Tega ne morem zaupati nikomur. Ne vem kaj se dogaja, tega občutka ne poznam, nov je, strašljiv. Strah me je, da se bo zgodilo nekaj slabega, nič točno kaj, kdaj ali komu. Kot val je, da otrpnem, zastanem, ne vem kako in kaj. In v teh trenutkih si še bolj želim koga ob sebi. Majda me je odpravila s tistim bedastim, da morda mnogo prezgodaj prihajam v klimakterij. Vem, da ni to, nobene potrebe ni, da bi šla k zdravniku. Ne vem, morda je povezano s tem, da se me s tem neopredeljivim strahom zajame občutje brezsmiselnosti. Kako v prazno je šel mimo ves ta čas, kako površno in zgrešeno sem živela. Najhuje pa je, da ne morem tega povedati nikomur, Majdi sem omenila čisto drugače. Saj, lahko bi šla do psihiatra, samo, tako prijateljsko ne bi šlo. Da bi šla kot pacientka, to pa ne. Ker na zunaj je vse v redu, zadaj pa, negotova sem, nemirna. Težko je to, da moraš ostati na zunaj trden, da ne morem nikomur resnično zaupati. Niti Igorju. Niti bratu. Ko sem pred tedni srečala bivšega ljubimca kako koraka z atraktivno svetlolasko na drugi strani ulice, sem vseeno zastala. Ne, nisem pozabila, a vendar je bila z njim neka druga ženska, jaz gotovo ne. In, ko je pred dnevi naenkrat stal pred mano, bi ha najraje mahnila. Saj si v redu, kaj? je narejeno spraševal. Zate vem, da si v redu, žena, smučanje, ljubica, pes, sin, kakšen je vrstni red? sem bila cinična. Rekel sem ti, da mi je žal, ustrašil sem se, samo pri meni ni nič drugače, če hočeš se lahko še kdaj dobiva? Prestrelila sem ga s pogledom. Ko sem bila na tleh, ko sem te prosjačila, kje si bil? Strah me je bilo, tega ne obvladam, se je izmikal. Česa, česa, sem skoraj zavreščala, da sem nora, nora! In potem se je obrnil na petah in šel. Preteklost te spremlja, nič ne moreš. Še bivši mož išče v meni bivšo ženo. Veš, če boš kdaj hotela, kdaj kasneje, je rekel vidno nalit, se lahko vrneš. Kaj si nor ali kajsem skoraj zavpila. Nič, samo Jelka mi je rekla, da se že prepirate, kregate doma. Prasnica sem v smeh. Dokler se prepiramo je še v redu. Morala sem mu vrniti, čeprav je bilo svinjsko: Veš, niti v sanjah, če bi bil zadnji možič na tem planetu se ne bi več vrnila k tebi! In potem tisti pogled, ki ga prej nisem poznala. Pogled poraženca, zgubljenca, luzerja.

Samo, morda sem globoko v sebi ostala mala, nemočna deklica, ki si želi koga, ki bi jo varoval, ki bi imel moč, da bi jo zaščitil, pred tem neopredeljivim strahom, ki bi ji povedal kaj je prav in kaj ne.

Ne vem, ne vem.

26.9

Končno si je Igor vzel toliko časa, da sva šla v diskont pogledat male, lesene hišice. Oni jih pripeljejo, v nekaj urah jih sestavijo. Ravno toliko denarja še imam, da jo lahko kupim. Seveda je bil z mislimi drugje. Naslednji petek imam otvoritev, a misliš, da mene ni strah, ko se tako razgališ, ko veš, da bo prišlo cel kup pizdunov, ki mi nič ne pomenijo. Jaz sem te vprašala nekaj drugega. Vem, vem. Nič ne veš. Zakaj mi nikoli ne pripoveduješ o svojem otroštvu? sem vztrajala. Rajne ne, ne vem kaj ti je danes? se je znova izmaknil.

Razmišljala sem kakšen odnos ima do Jelke. Mar ni enako površen tudi do mene?

Mar mu nisem postala le še prijateljica?

Samo, potem me premaga, razoroži. Zleze v tisto leseno, zeleno hišico, kot iz pravljice in tuli ven: mami, daj prinesi mi rože, rože, naj bom pomlad, naj bo poletje, naj bo jesen, naj bo zima, prinesi mi rože ! tuli izza vrat, da se ljudje vsi začudeni ozirajo.

Ti si par res nor, mu rečem.

Seveda, seveda, drugače ne bi izbral tebe, mi odgovarja.

28.9

Megleno sobotno jutro. Jelka je včeraj prišla malo po polnoči. V šoli so imeli ples in ni mi pustila, da jo pridem čakati. Igor je bil še bolj pozen, ves napet in živčen je. Pred leti, ko so mu kritiki raztrgali in popljuvali prvo razstavo, je potreboval kar nekaj časa, da se je pobral.

Kot dobra gospodinja in mati, jima pripravim narezek za zajtrk, belo kavo v termosko vzamem s sabo. Na štedilniku pustim segedinar.

Danes mi pripeljejo mojo prvo in edino hiško. Kaj zato, če meri deset kvadratnih metrov? Moja je.

© Franjo Frančič

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Megla je gosta pajčevina in šele ob reki se izza oblakov prebijajo sončni žarki. Tako čarobno je, da ustavim avto in dolgo strmim v zeleni tulmun. Nežen jugo se igra z listi, ki poplesujejo v vrtincih. Kako daleč sem bila ves čas od tega, od dreves, neba, zemlje. Kako čudno je, da sem šele sedaj spraševala zvezde za odgovor. Morda jih je mala deklica, pa je pozabila. Morda je ta strah in nemoč ves čas naseljena v meni, pa ga nisem prepoznala. Znova se je prebudil. In zdaj ne vem kako in kaj.

Strese me, sedem v avto. A še dolgo ne morem storiti niti giba.

In potem, res, moške vse skupaj opravijo v dobrih dveh urah. Pade par neslanih šal, da bi bil to lep cimer za tisto, saj veste, za tisto. Umaknem se k staremu kmetu in se mu zahvalim, da je pripravil kamne, da so brez težav položili pod. Saj, veste, boste dobili pri meni kaj drv, videl sem, da je majhen gašper v koči, veste, če boste prišli kdaj pozimi. Hči bi se lahko sankala, veste.

In potem se vrnem, ne morem verjeti. Zelena hiška stoji na vzpetini. Iz avta vzamem peno in posteljnino. Na eni strani je pograd, na drugi mizica in majhna peč obdana z nerjavečo pločevino. Streha je iz valovitk in celo majhni žlebovi so pritrjeni na obeh straneh. Odprem malo okno in ležem na posteljo. Spet tisti čuden občutek, da me nekdo opazuje.

Čisto brez razloga se mi nabirajo solze v očeh. Stisnem pesti: ne, ne bom se pustila, ne ! Neeeeeeee! zatulim na ves glas.

A nikjer ni nikogar.

6.10.

Ponedeljek, prava norišnica je bila danes.

Najprej v službi. Pokvaril se je avtomat za razvijanje, rezervnega dela pa preko sobote ni bilo. Študentka, ki nima pojma, je celo stalne stranke napol metala ven. Pa lepo piše, da naredimo fotografije v eni uri. Vsa japonska, korejska in honkongška krama od fotoapartov, stojal, flešev, albumov, je že en teden ležala v kartonih. Majde ni bilo od nikoder, tako, da sem zaman iskala prodajne cene. Domov sem prišla šele ob petih. Na mizi je sicer ležala kuverta z Igorjevim denarjem. Na otvoritvi je kar nekaj prodal. Samo njega ni bilo nikjer. Hladilnik je bil prazen in Jelka je pustila samo listek, da je pri sošolki. Cunje so ležale po vsej kopalnici in praha je bilo za dva prsta. V starem stanovanju ni nič pomagalo, če sem ga brisala vsak dan. Odmrznila sem dve pici, naribala sir in dodala mezgo in ju dala v pečico. Mešano perilo sem stlačila v pralni stroj.

In potem sem obstala.

Skoraj tako kot včasih, prazna hiša in gora dela, sem pomislila. Na srečo, skoraj. Ob tistih redkih trenutkih, ko smo vsi trije skupaj, bi najraje zaustavila čas. Vem, nezrela sem, vem.

In potem ju čakam in čakam. Zlezem na fotelj v dnevni in v hipu me zmanjka. Sanjam o deklici, ki teče po visoki travi. Oblečena je v rdečo obleko z lunami. Na rokavih, ovratniku ima svilene mašne, ki se spremenijo v metulje. Stečem za njimi in že sem na robu prepada. Naj se še tako trudim, ves čas hodim po robu, vse polno majhnih ljudi in avtomobilov je spodaj. Ne, ne smem pasti, ne smem, zakričim, ko mi spodrsne in se zbudim.

Igor je pustil ostanke pice v kuhinji na mizi. Jelka je zaspala oblečena v kavbojkah.

Kdaj smo zadnjič skupaj kosili? pomislim. Mar ne živimo drug mimo drugega?

In vendar sem zadovoljna, da je tako, kot je.

Stuširam se in zlezem v posteljo. Objamem svojega moškega preko boka. Rada bi ga vzdražila. Pa se samo prevali in spi naprej.

V golih vejah šumi severni veter. Zima trka na vrata srca. Ne vem kaj je to z mano. Vstanem, kadim, hodim gor in dol, ne morem in ne morem zaspati. Listam po starih Burdah. Kadim tretji čik zapored. Pobrало me bo zaradi cigaret. Pojem jabolko in si umijem zobe.

In znova zlezem v posteljo. Sredi misli pride moja pokojna mama: Srečen vsak, ki te bo zamudil, nemarnica mala. Pijana je. Ziba se sem in tja. Razmršenih las zapre za seboj vrata male sobe in jih zaklene. In potem slišim moški glas, vrišč. In vzdihne. Vse hitreje, vse glasneje.

Zamižim. Zatisnem si ušesa.

A še dolgo ne morem zaspati.

11. 10.

V bistvu se mi zdi, da sem komaj čakala na soboto. Jelka je ostala preko noči pri

bivšem možu, Igor je bil že ob šestih na tržnici. Na mizi so rože, zelenjava in kruh. Kako pozoren zna biti. Ko bi le imel še več časa zame. S prijateljem, odvetnikom sta se odpravila v Italijo po nakupih. Veselil se je izleta, ne samo zaradi tega, da bo nabavil material in barve, ki je tam pol cenejši, predvsem, da se gre dogovoriti za razstavo na obali. Povabili so ga. Veliko mu pomeni, čeprav to stežka pokaže. Da ne gre vse v veter. Nekoč, ko je moral delati karikature za časopis, se je podpisoval s psevdonimom. Kot ga bi bilo sram. Težko je razumeti človeka, pa tudi, če živiš z njim. Pripravila sem si malico. Megla se je začuda dvignila in naredil se je krasen jesenski dan. Parkirala sem pri stari češnji in obstala. Zemlja je bila sveže zorana na meji z gozdom, pa so bili v zemljo zapičeni količki.

Stopila sem do starega kmeta, ki je za hišo krmil kokoši.

Veste, je rekel, znanca sem prosil, da vam že zdaj zorje, pa del ograje je postavil, zaradi živali, saj ne bo veliko stalo, veste. ker brez ograje na pomlad nima smisla, da bi kaj posadili. Ko bi vi vedeli kakšen češnjavec da ta zemlja. Samo v gozdu so srne, pa divji prašiči, vam rečem, saj niso nevarni, ponoči kdaj pridejo, veste. Ne bo ostalo veliko, spotoma mu je bilo, les je pa tako moj, se je razgovoril.

Že, ko sem se odpravljala je prišel on. Točno on. Velik, z brado. Bilo je tako, kot da obvladuje vse okoli sebe. Otrpnila sem. Ni hotel vzeti denarja.

Če boste hoteli vam pripeljem par kubikov gnoja, dovolj ga imam. Samo pokriti ga bo treba. Gnoj je zlato.

Kar stal je tam, ves mogočen.

Morda je vedel, morda je čutil, da dregetam. Vsa ta moč, vsa ta gotovost in mirnost.

Na hitro sem zaprla vrata.

Ja, prav, sem rekla.

Sto metrov stran je stala silhueta ženske. Ali pa se mi je samo tako zdelo. Vsa vzdražena in vznemirjena sem speljala

Vso pot do mesta sem razmišljala o njem.

On je, točno on, sem si rekla.

18.10.

Zgodilo se je tisto noro, nemogoče. Moralo se je.

Že pred zoro sem Jelki in Igorju pripravila kosilo in kupila sveže žemljice. Pol noči sem se premetavala. Kot vročica je bilo. Pred osmo se bila pri brunarici.

Čutila sem, da bo tam. In vendar me je bilo tako strah.

In potem se je zgodilo. Stal je na obronku gozda in si dal opravka z deskami, ki jih je pripeljal. Počasi je hodil proti meni. Mislila sem, da se bom razsula, ko sem odklepal vrata.

Naslonila sem se na leseno steno.

Ograjo ti delam, je rekel, kot da se poznava že leta.

Globoko sem dihala, mislila sem, da me bo zadušilo.

Opazoval sem te že prej, rekel. Naslonil se je name. Slišala sem kako mi razbija srce. Zaprla sem oči. Počasi me je dvignil in položil na na pograd. Sploh nisem čutila mraza, kako me slači.

Niti vseh hlač ni slekel, ko se je vzel nad mano kot gora in me nabil, da nisem mogla zadržati krika.

Dvakrat, petkrat, največ desektkrat in že mu je prišlo. Umaknil se je, izbrizgal na robec, ki si ga je pripravil.

Stal je med vrati, jaz pa sem se komaj zavedla kaj se dogaja.

Če hočeš, je rekel, če hočeš pridem tudi naslednjo soboto.

Če hočeš, je odmevalo. In že ga ni bilo več.

Postal me je sram, tako sram. Skoraj se mi je zagabilo. Moja predaja, njegova zajčjost. Ne vem kaj sem pričakovala, nora kot sem. Nora, nora!

Nisem imela več obstanka. Na hitro sem se oblekla in odpravila do avta.

Izza stare češnje je stopila mala, čokata ženska z ruto na glavi. Tako neresnično je bilo. Mestna kurba, je rekla, ne boš se nastavljala tu!

Nikakor nisem mogla najti ključavnice na vratih avta.

Ne boš mi ga ukradla, ne! je nadaljevala vse bolj grozeče.

Ne bom ga ukradla, samo išče okoli tisto, kar bi moral dobiti doma! sem nekako izdavila in končno odprla vrata avtomobila.

Tri otroke ima, tri majhne otroke, ti psica, tri! je udarjala po zadnji šipi preden sem speljala.

© Franjo Frančič

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Vse, kar je lepo uničim, uničim! mi je odzvanjalo v ušesih. Kurba sem, kot mama!
Igor je bil še v pižami, ko sem se vrnila.

A si že nazaj? je vprašal.

Kako se lahko zmotiš, tako prekleto zmotiš, mi je odzvanjalo
19.10.

V ponedeljek sem se nekajkrat zalotila, kako mi gre na smeh. Prav nič ni bilo smešno, jaz pa sem se smejala. Ko je treba se je hitro postavim v obrambno držo. Po svoje se mi zdi, da imam nešteto obrambnih mehanizmov, da lahko preživim.

A vseeno se je vračal odmev: če hočeš, če hočeš?!

In že popravljam. Kako je on rinil vame, kako bedno je bilo vse skupaj.

In potem pride Majda in reče, izložbe si krasno uredila, niti aranžerke ne bomo potrebovali. Kaj je, kaj si tako zamišljena. Moški?

Ženska intuicija pač.

Ja, moški, sem priznala.

Daj, daj ljuba moja, ne serji ga, moški so zgolj potrošno blago, je rekla čisto resno. Zarezgetala sem, bruhnala sem v krohot, nisem in nisem se mogla ustaviti, smejala sem se do solz.

Ona pa me je samo čudno gledala in odkimavala z glavo.

Zvečer pa spet ždenje in žalost. Ti vzponi in padci, te skrajnosti. Načnejo te. Ti prehodi iz razpoloženja v razpoloženje.

In potem sem ure buljila v televizor, ne, da bi sploh vedela kaj gledam.

Saj prej ne moreš vedeti, slediš tistemu, kar čutiš, se v mislih pogovarjam sama s seboj. Ker si kot psica, ki se goni. Ne, samo? Nič samo! Mislila se, da bo drugače.

Ja, ja, mislila, da se boš spet na skrivaj lepo kurbala. Kaj te ni prvič niti malo izučilo! Žalost.

Dolgo v noč nisem mogla zaspati
25.10.

V nedeljo sem ne vem kolikokrat že prosila Igorja, da bi šel z mano na sprehod. Ti čiki, te preklete cigarete, so me zdelovale. Samo spet se je izmuznil na svoj način. Do vasi se nisem niti v sanjah upala. Ne upala, ni se mi dalo, ni me vleklo. Še ene bede ne potrebujem, sem si zabičala. Na pomlad pa bom šla, gotovo bom šla. Bilo je sladko, bedno in kratko, mi je prišla na misel bedasta rima. A mi ni bilo do smeha.

Tako sem se sama sprehodila do Rožnika. Nekako upokojensko, spokojno sem se počutila.

Kako bi si lahko predstavljala katastrofo, ki me je čakala doma!

Že po Igorjevem obrazu sem videla, da je nekaj hudo narobe.

Prosim, ne ustraši se, Jelka, ponesrečila se je, z motorjem!

Vzelo mi je sapo, nisem mogla dojeti njegovih besed, samo zakričala sem, ne, neee, samo to ne! Padla sem in ponavljala, ne, ne. Komaj sem ga slišala, ko je ponavljal: saj ni mrtva, slišiš, samo poškodovana se je, nogi, samo noge ima poškodovana, prosim te, zberi se.

Sploh ne vem kako sva prispela v bolnico. Medicinska sestra me je trikrat opomnila naj odvržem čik. Potem je prišel dežurni zdravnik.

Zlom obeh nog, grda reč, samo mlada je, spravili jo bomo k sebi, je dejal suho, uradno. Zdaj spi, lahko jo pa pogledate, a še bolje je, če pridete jutri.

Tako majhna je bila v tisti veliki postelji, nogi pa v gipsu, poviti in dvignjeni.

Nisem vedela kaj naj storim. Vso pot nazaj do doma sem ponavljala: prekleti motor, prekleti prasec, prekleto življenje!

Zvečer se nisem zmogla pogovarjati z Igorjem, ki se je sukalo okoli mene. Počasi se praznila steklenico konjaka in kadila čik na čiku.

Kaznovana sem, za vse sem kaznovana, samo, da sem malo srečna, da ni pizdarij, da nekako vozim, pa me že doleti, vedno mene, prekleto, zakaj mene!

Nič ni pomagalo, da me je tolažil in objemal.

Prekleta sem, prekleta! sem ga odrivala
29.10

Sledil je skrajno mučen teden.

Služba, domov, bolnica.

In potem še tisti vonj po dnevu mrtvih. Ne vem čemu ga slavijo, čemu vse te po vlagi dišeče rože, vsa ta hinavščina, blišč narejene bede. A mamin grob sem le obiskala.

© Franjo Frančič

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Jelkine noge so bile polne železja.

Iztoku bi v bolnici skoraj izklopala oči. Bil je nakajen, kot vsa ta leta.

Prekleti, kriv si, kupuješ, samo to znaš, kupuješ česar se ne da kupiti! Hči si mi ubil, skoraj si mi ubil hči!

Kar sesedel se je na leseno klop. Drugič v življenju sem ga videla jokati.

Saj veš, da ne bi nikoli hotel, njo, njo imam rad! je hlipal.

Kaj naj bi mu storila?!

A niti v sanjah nisem hotela pomisliti, da bi bilo lahko huje, ko sem opazovala gmoto na sosednji postelji.

Tetraplegik bo, moja hči, niti dvajset let ni dopolnila, je rekla ženska, ki je sedela na sosednji postelji.

Jelka pa, žal ji je, ne najde pravih besed.

Mami, reče, mami, saj je bila samo nesreča.

Veš, da nisem hotela, saj to veš?

Vem, da nisi ljubica.

Saj bo še dobro, vse bo še dobro, ona tolaži mene.

Nekoč prej, so te besede že odmevale v meni.

Ja, samo pozdravi se, dobro bo, mora biti.

Samo zvečer, ponoči tako boli. Notri v prsih, duši me. Igor skoraj ne hodi v atelje, a vseeno sva si nekako postala tuja. Pa ni ničesar kriv. Kot bivši mož ne. Ni ji kupil motorja, da bi se ponesrečila. Ne zna, najbž nikoli ne bo znal izraziti svojih čustev. Najbrž bo za vse življenje ostal v oklepu gipsa.

Jelka pa se bo pobrala. Moč ima. Po meni jo ima.

21. 11.

Ta petek so Jelki odstranili mavec in dobili sva napotnico za rehabilitacijski center. Cel praznik je, enako kot pred tednom dni, ko so jo odpustili iz bolnice. Sošolci in prijateljice so jo obiskovale že v bolnici. Polne uhanov in zeleno rdečih las. Njena generacija.

Spet sem nekako zadihala.

7.12.

nedelja.

Z mojo Jelko sva dva tedna hodili vsako popoldne na rehabilitacijo v Sočo. Tako boleče je bilo, vsi tisti ljudje tam. Vsi tisti plakati o prepovedi min. Ljudje na berglah, vozičkih, brez rok, nog. In moja hči, ki je pokazala neverjetno moč, vztrajnost, ki je prej nisem poznala. Čeprav še ni mogla hoditi brez pomoči. Bazeni, masaže, šola hoje.

Večina pacinetov se je borila s tistim, ker je imela. Ni pravih besed, da bi lahko opisovala, razumela tuje trpljenje.

Moja hči in jaz.

Ne vem, kot da naju je nesreča spet zblížala.

Moj otrok in jaz.

Končno smo vsi trije za mizo. Igor nemarno bere časopis, Jelka ga draži zaradi neurejene brade.

Družina, si rečem.

Moja trdnjava.

enkrat v decembru

Moja ljuba hči je zaspala pred osmo zvečer.

Včasih bi se najraje umaknila svetu in ljudem. Umaknila vase. Kar naenkrat me ne bi bilo več. Ker se bojim, ker ne vem, če bom zmogla. Vse to, kar prihaja. Vse tisto, kar je mimo, me je samo navidezno naredilo močno. V bistvu pa te je z vsakim udarcem manj. Saj ne, da bi bilo življenje pravljica. Le ravnotežje. Ne pa, da ves čas oprezaš kdaj in kaj hudega se še ima zgoditi. Saj ne, da bi ves čas razmišljala o tem. Pride. Samo. Strah, da ne bom zmogla preprostih stvari. Kot val je. Ko se vrnejo vse te slike jalovosti. Tako malo je sončnega. Ali pa ne znam priklicati svetlobo. Ali pa sploh nisem ustvarjena za življenje, ki ga živim. Čeprav se trudim, garam. Trgam se, na kose. Pa nihče tega ne opazi. Niti Igor. Ne moreš deliti bolečine.

Zunaj je peklenski mraz. A on vseeno ztraja v ateljeju. Kot obsedenost je, zdaj vem, da je najbolj srečen takrat, ko slika. Ko pozabi, ko ne sliši niti glasbe. Ko ni časa, ko se potopi v nek drug, prijazen svet barv in podob, ki jih oživi. Prikliče, ustvari. Ker njegove slike so zgodbe. Brez njih ne bi mogel živeti. In zato je na svoj način takrat

srečen.

In jaz? Kaj naj jaz?

Vstanem in pokrijem Jelko, ki leži na boku. Nežno ji popravim nogi. Ugasnem malo luč. Spomnim se kako noro sem jo pogrešala takrat v zavodu za krpanje duš. Tako lep obraz ima. Tako miren.

december

Vsa ta divjanja med prazniku me utrujajo. Iz službe sem prišla popolnoma zbita. Na srečo me je doma čakalo kosilo. Igor in Jelka sta odšla po nakupih. Prosila sem ju, da naj pazita na poledenele plošče na pločnikih. Nihče jih ne posuje, očisti. Vem, da sta šla po darila, zato sta bila tako skrivnostna. Še kaj drugega naklepata, pa mi nočeta izdati.

In tako spet obsedim v dnevni sama. Ničesar se ne morem lotiti. V kotu je plastična smrečica z okraski. Ekološko zavedni smo. A ni enako.

In naenkrat se vrnejo pozabljene podobe.

Sedim ob peči in se igram. V kotu je okrašena smrekica, z belo vato, laski, svetlečimi se bunkami in svečkami, ki so pripete na veje s sponkami. Brat je že dolgo pri drugih ljudeh v reji.

Pride mama in moški. Hrupna sta.

Pojdi ven, ven se pojdi igrat.

Pet, šest let imam.

Pozabila sem vzeti plašč, zunaj pa je hud mraz. Trese me, zato poskakujem po dvorišču. Gledam v osvetljeno luč. Čakam, da me mama pokliče.

A ona je pozabila name in čez čas primem hladno kljuko na vratih. Zaklenjena sta.

Sedem na kamniti prag in jokam.

Čez ne vem koliko časa, me mama za lase povleče v hišo.

Kaj se cmeriš, nobenega miru ni pred teboj.

Veš kako bi bila srečna, če ne bi imela tebe, reče.

Na mizi je plastičen prt. Ne morem se nehati jokati. Moški je odšel. Na mizi so rdeče lužice politega vina.

Ta tvoj jok, znorela bom zaradi tebe! se dere mama.

Nato vstane. Čisto noro je.

Veš kaj bom naredila, pijano reče, luč bom ugasnila in nama prižgala svečke na jelki. Res ugasne luč in si da opravka z vžigalicami. Prižge, prvo, drugo in tretjo. Samo vata in srebrni laski se nekje dotikajo sveč. Hrask naredi, zublji ognja v nekaj sekundah upepelijo okraske in zelene iglice.

Z mamo sediva za mizo. V kotu je majhna, požgana smrečica.

Mama si natoči kozarec.

Ti si kriva, ti! reče in s kazalcem kaže name.

Stečem v predsobo za vrata in spet jokam.

Živo je, resnično kot da bi bilo včeraj. Vse te slike, glasovi, celo barve. Zakopano je bilo v meni.

In gledam tisto našo plastično smrečico in jokam.

Samo, ko se vrata odpro se zberem, obrišem solze.

V hipu sem smrtno resna.

tik pred novim letom

To melanholično razpoloženje ne mine in ne mine. Ljudje brezglavo tečejo iz trgovine v trgovino. Samo kupi, kupi, kupi. Kot nekakšna blaznost.

To je zate, reče Majda in mi poda darilo. Takoj ga odvijem. Nočna lučka je, falus, tič, v barvi kože, glinen. Kljub temu, se zasmejim.

Kaj, ti ni všeč? Unikat je, sprašuje.

Saj ne rečem, samo kam naj ga postavim, da ga ne vidi hči.

Ne bodi tako puritanska.

Preden grem domov, kupim darila za moje. Jelki veliko ilustrirano knjigo: Čarovnice.

Igorju baretko, tako, francosko. V kavarni sem zmenjena z bratom.

Kako, sestra moja, kako je z Jelko? sprašuje.

Bolje, veliko bolje, mu podam moj mali zavojček.

Ura je, krasna ura s paskom v mavričnih barvah.

Takoj sname svojo in si nadane podarjeno.

Kaj misliš, da jaz nimam nič zate? se muza.

Poda mi velik zavoj, ko odstranim šumeči se papir, me zvije smeh.

© Franjo Frančič

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Enaka nočna lučka, kot mi jo je podarila Majda.
Kaj je, kaj ti je nerodno, ti ni všeč?
Saj mi je, samo eno tako sem danes že dobila.
A živo, a živo, rezgeta.
In potem ne moreva nehati klepetati.

27.12.

Imela sem moraste sanje. Kljub kašlju sem sredi noči prižgala cigareto. Zunaj je naletaval čipkasto droben sneg. Strmela sem skozi okno. Par, ki je stal ob betonski ogradi pri reki se je strastno poljubljala. Ona mu je odpela plašč in se stisnila k njemu.

Kot iz pravljice sta bila.

Poiskala sem stare albume, našla moje stare poročne slike. Novi sem imela samo dve. Več kot smešni. Na eni sva sama z Igorjem. V roki drži pumpo za kolo, ves nasmejan. Na drugi smo moj brat, Jelka, Igorjeva poročna priča, Igor in jaz. V rokah imam šopek ivanjščic.

Zakaj ne morem zavrteti časa nazaj? pomislim.

In potem zaprem albume in jih skrbno shranim v leseno skirnjko na hodniku.

Pridi, pridi že no, zaslišim Igorjev glas iz spalnice.

Tako strah me, da bo zginilo.

Vse, vse.

Silvester

Raje se ne spomnim lanskega. Igor je bil za to bedasto idejo, da skupaj z bivšim možem in njegovo plesalko pričakamo novo leto. Ne vem kako je prišlo do tega. Dekle je imelo dvaindvajset let, čokoladno kožo in simpatičen nasmech. Ni imela veliko čez dvajset let. In bila je noseča. Baje z mojim bivšim. Ne briga me, sprejela sem, ker je bila Jelka za. Zdaj že lepo hodi okoli, nič več se ne opira na bergle. Samo kakšna operacija jo vseeno še čaka. Samo vidim, da se je pobrala in samo to šteje. Očitno je z mano tako, najdem se, ko sem v krizi. Ko so drugi okoli mene v krizi, ko me resnično potrebujejo. Samo grenkoba je pa ostala. Ko vidim Igorja in bivšega moža kako nazdravljata. Tu, sredi utripajočih luč, ob obloženi mizi sedi moj možki in človek, ki me je skoraj uničil. Če bi mi kdo to rekel pred letom dni, bi mislila, da je nor. A norost je nekaj najbolj normalnega, zdaj to vem. Popoldne sem storila to, kar sem hotela že dolgo. Zveržen motor sem s težavo zvelkla do brega reke in ga porinila v reko navzdol. Da ga ne bi več nikdar videla. Ne vem kako je to z ljudmi, kako jim znese pozabljeni. Izbrisati ne morem. Tudi, če bi rada. Ne morem in ne morem. Samo, spominjam se, včasih kako sem rada spila kozarec, dva. Štok ali vekijo. Zdaj pa se mi alkohol gabi. In, ko sta se možka nalivala, sem se ves čas umikala. Niti slišala nisem kaj govorita, bilo je kot da ni tona. Jelka in noseča Brazlika sta se ves čas nekaj hihetali. V kotu je grmela televizija. Bala sem se zapreti oči, ves svet je plesal. Tako neresnično je bilo vse skupaj. Iztok je odkupil Igorjevo sliko. Naj bo v avtopralnici, me ne briga, raje kot v galerijah, naj jo ljudje vidijo, je bil Igor ves srečen. Ker, on se je izogibal konfliktom. On, ki mi je šele pred dnevi priznal, kako si je vedno želel družine in kako ga je bilo strah, da ne bo zmogel. Samo nekaj sem trdno odločena. Ne bom več imela otrok. Ne bom jih več pošiljala v ta prekleti svet.

In potem smo nazdravili in se poljubljali. Malo po polnoči sem se umaknila v spalnico. Odgrnila sem zaveso.

Nešteto zvezd je zlato sijalo na temno modri preprogi neba.

Je kje kašna moja?

Naenkrat se je vrnilo, vse, vse.

Zvila sem se v dve gubi, pokrila z odejo.

In jokala

Jokala kot toča.

1.1.

Vsi so spali kot postreljeni. Niti kave si nisem skuhala. Na črpalki sem kupila šteko cigaret. Hiša starega kmeta je bila zapuščena, polkne zaprte. Na kljubi sem mu v vrečki pustila čestitko in cigarete.

Parkirala sem pod staro češnjo in se preobula v gumijaste škornje. Sneg mi je zaškripal pod nogami.

Brunarica je bila skoraj zasuta v snegu. Z malo lopato sem porabila pol ure, da sem

© Franjo Frančič

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

lahko odprla vrata in zakurila. Majhen prostor je bil v hipu topel in lahko sem se preoblekla.

Malo sem se ozirala naokoli, na srečo velikana ni bilo.

S police sem vzela popisano zvezek. Skoraj poln je bil. Malo sem polistala. Odprla sem vrata malega, železnega gašperja.

A nisem mogla, preprosto nisem mogla brati.

Stopila sem znova pred hišo in opazovala vas v dolini. Ledene sveče, velike kot Kapniki, so postali mavrična zavesa, obsijana s sončnimi žarki.

In potem je od nekje priletela čisto drobna ptička.

Zaman sem iskala ostanke hrane po hiški, vsaj kakšno skorjo krha.

Na pomlad, si rečem, na pomlad bom posejala celo polje ivanjščic. Na pomlad pridemo vsi trije, govorim samo s sabo.

In potem se ustrašim, da ne bi kdo prišel in počasi peljem po zaledenem Kolovozu.

Na majhnem pokopališču gorita dve sveči.

Hladno je.

enkrat po novem letu

Sedim ob reki, na isti klopci, ki jo ponavadi okupirajo klošarji. Mraz je, zato so si gotovo poiskali topel kotiček. V kakšni pasaži, čakalnici, nad rešetkami jaškov kjer piha topel zrak.

Bože mili, si rečem, tega ne bo nikoli konec. Teden dni po novem letu me je pričelo dušiti in ne vem po koliko letih sem se odpravila do zdravnika, ki me je poslal na slikanje pljuč. S cigareti bo treba nekaj narediti, je rekel, ob izvidih bova pa videla. Ne vem kaj mi je bilo, vsa sem se tresla tiste dni, ko sem čakal na izvide. Ne vem zakaj najprej pridejo črne misli. Predstavljala sem si kako mi reče: ni vam več ostalo veliko življenja. Ne vem zakaj? Morda bi potem zagrizla, borila bi se. Doma jim nisem niti povedala. Predstavljala sem si kako me peljejo v bolnico, v temni hodnik, pod ogromne železne aparate. Predstavljala sem si, kako so mi ob jutranjem česanju zdrsnili vsi lasje v lijak. Plešasta sem obstala pred zrcalom.

Vsa sem vibrirala dolge ure, ko sem čakala na drugi pregled. Po vseh teh bojih, po ločitvi, po psihiatriji, Jelkini nesreči, me bo zadelo še to, sem razmišljala. Bilo je, kot da se kosi filma neke tuje ženske vrtijo pred menoj. Zakaj je moralo biti točno tako. In tiste sanje o prestrašeni deklici, ki jo niso imeli radi, niso bile sanje, resnica.

Kaj naj rečem, za toliko let dima je še v redu, samo s cigareti bo res treba nekaj storiti, je rekel zdravnik. Komaj, da sem mu verjela, kot da me je ogoljufal.

In tako sedim ob reki. Zvezek, ki sem ga hotela vreči v ogenj imam v naročju. Isti zvezek, ki sem ga več kot pred letom nepopisanega držala v naročju. Prve besede so bile: samota, obdaja me samota. Nič drugače ni, nič lažje. Iz žepa vzamem škatlico cigaret. Posvaljkam jo, obliznem in brez razmišljanja prižgem.

Mirna sem.

Tako nevarno mirna.
